

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Slagelse Realskole.

1871.

Indbydelsesskrift

til

AFGANGSPRØVEN OG AARSPRØVEN

i

Slagelse Realskole

den 10—13de og 15de—22de Juli 1871.

Udgivet tilligemed Skoleefterretninger

af

Fr. Dahl,
Skolens Bestyrer.

Slagelse.

Trykt hos C. Friis.
1871.

Om Skolegjerningens Eenhed og Aand.

Den Aand, der rører sig i en Lærestalt, er ingenlunde umiddelbart given med Læremmerne, end ikke med den fagrette Veiledning i dem. En hvilken som helst Læregjenstand kan i een Veileders Haand være en Svøbe, i en andens en Vare, for hvilken det stilles Lærlingen i Udsigt at vinde timeligt Erhverv i Bytte, eller et Kort, der skal aabne ham Adgang til de saakaldte finere Kredse, i en tredies Haand et Fingerpeg i Retningen af det evige Liv. Kundskaber kunne meddeles, vindes og forbruges paa lige saa aandløs og syndig Maade som det Timeligste i Timeligheden, som Penge.

Naar Skolemanden ved eet af de regelmæssig mødende Holdsteder paa sin Vei seer tilbage paa et afsluttet Virksomhedsafsnit, er det naturligt, at han først og fremmest samvittighedsfuldt ransager dette og spørger sig selv: „I hvilken Aand har Du virket? hvad har Du inderst inde villet, og hvad har Du, med Guds Bistand, formaaet?“ Thi at Timerne trolig ere besørgede og de krævede Lærdomsafsnit rigtig og omhyggelig indøvede med Lærlingerne, det tør vel — skjøndt ogsaa det med menneskelig Begrænsning — i de fleste Tilfælde tages som Forudsætning. Men derved er kun ringe Tilfredsstillelse. Den Unge forlader Skolen med Kundskaber, der lige saa let kunne blive ham til Skade, som til Gavn, hvis han ikke har modtagne

dem af den rette Aand og i den rette Aand. Aandens Væsen er Frihed; den lader sig ikke indsnøre i en Skoleplans Paragrapher. Det gaaer med den som med Glæden: opfordrer man Børn, der ere hinanden fremmede eller trykkes af Ældres Nærværelse, til at lege, da bliver Opfordringen let til et Forbud. Og Aand er et saa ophøiet Væsen, at det i et hvilket som helst Forhold er misligt for Den, der er deelagtig i Ansvar for det, at tale om den som om en haandgribelig Kjendsgjerning, der bærer og gjennemsyrer Forholdet. Den gode Aand — ja, selv blot det Aandrige — finder Du kun hos en Anden. Finder Du den hos Dig selv, da — finder Du den ikke. Den gode Aand er ikke en tjenende Aand, en „Lampens Aand“, som Du kan sende ud i Dit Ærinde; den er ikke Din Tjener, men Din Herre, ikke Dit Eie, men Din Attraa. Du kan ikke ville den, men kun søge at finde den, at berede den Sted — bede om den. Hos den Enkelte, som hos et Samfund, er Selvbehagelighedens Følelse et ubdrageligt aandeligt Dødstegn. Ethvert Liv vinder forhøiet Livskraft, ny Ungdom, naar det leves i aandelig Længsel efter et Maal, der er saa høit, at man kun kan nærme sig det, aldrig naae det. Gjælder dette overalt og Alle, da gjælder det vel i fortrinlig Grad Skolen, ligeoverfor hvis Ungdom man mindst af Alt tør ældes i Ordets livstrætte Betydning.

Skolen har egentlig kun een Læregjenstand: Sandhed. I de mange Læregjenstande skulle forskellige Sider af Sandheden gaae op for den Unge Bevidsthed. Hans Øie skal skjærpes for de mange Farvestraaler, i hvilke Sandhedens Lys bryder sig. Han tør ikke blive aandelig farveblind. Ligesom et bestemt Farveindtryks Eensidighed naturligt udjævnes ved et complementært farvet Efterbillede, saaledes har ogsaa Aanden efter stærk

Paavirkning i en bestemt Retning en umiddelbar Trang til Paavirkning i en anden, saa at sige complementær Retning. At Herakles, den Stærkeste blandt de Stærke, havde en sær Forkjærlighed for at lege med Børn, at en Mester i de strenge Tankers Rige, som Galilei, tillige med Iver dyrkede Musiken, vil saaledes ikke undre. Fagenes Fleerhed og Afvexling i Skolerne er ikke Udtryk for et pædagogisk Lune eller Virkning af en polyhistorisk Umættelighed, men grundet i Menneskeaaendens egen Natur. At denne Natur forandres med Tiden, at de forskjellige Tider stille forskjellige Culturkrav til Mennesket, medfører, at de forskjellige Tider ogsaa stille forskjellige Krav til Skolen; thi Barnets Underviisning bør væsentlig bestaae af de samme Fag, der betinge den Voxnes Dannelse, — selvfølgelig elementært. Allerede Barnets Leg viser, at det i det Smaa vil leve de Voxnes Liv. Opdragelse og Underviisning bør gaae i samme Spor. Alle Livets Grundmomenter bør komme til deres Ret i Opdragelsesværket; et Barn opdrages kun menneskelig til at blive Menneske. Men dette „Kun“ er netop Vanskeligheden. Kunde Skolerne umiddelbart følge en pædagogisk Opskrift, da var Sagen ulige lettere. Men det at være Menneske, i, som udenfor Skolen, er et Krav, der, hvor lavstemt det end kan være — som naar det hedder: „Lad os nu være Mennesker!“ — uvilkaarlig bliver overmenneskeligt, naar det stemmes op til den rette Høide. Dette er imidlertid netop eet af de bedste Kjendetegn paa Kravets Gyldighed. Endnu mindre end til en pædagogisk Formel, der dog skulde udtrykke Skolens Sjæl, sætte man sin Lid til, at Skolegjerningens aandelige Udbytte er givet med en Skolelovs eller Skoleplans ydre Skikkelse — lige saa lidt som det omvendt er givet med den Frihed for Lov, der stundum anbefales som et ubetinget

Fortrin ved Privatskolen, skjøndt dens Styrelse af en Enkelt — yderst sjældent, hvad der vilde være det Rette, af en Association af ikke alt for eensartede Kræfter — vanskelig undgaaer Eensidighedens og ikke altid den ydre Fordeels Skjær. I det skrøbeligste Legeme kan boe en stærk og sund Sjæl, i det sundeste og kraftigste Legeme en syg Sjæl. Overhovedet gjør Skolemanden — der saa godt som aldrig i Historien har havt Midler til at indrette en Skoles ydre Skikkelse efter sit Hoved og Hjerte — vel i at holde sine Klager over uheldige ydre Skoleformer noget i Tømme, da de let kunde nedstemme den aandelige Friskhed hos ham, der kan bevares og kan give Udbytte under alle Forhold. *) Det er jo dog ikke blot ydre Færdigheder, han skal bibringe sine Lærlinger, end ikke blot Sandheder, med hvilke han skal udstyre dem; det er Sandheden, for hvilken han skulde see, om det maatte forundes ham, at vinde deres Kjærlighed. Eller skulde muelig denne Opgave gaae ud over Skolens Evne — hvis den da ikke er en triviel Selvfølge, om hvilken det var aldeles overflødigt at sige et eneste Ord? Ingen af Delene! Hvad Skolemanden helst vil og hvad han mindst formaaer, det finde man sig i at han lader komme til Orde.

Lad mig begynde med Sandheden som Baandet imellem, som Sjælen i de mange Sandheder. Hvor vanskeligt er det ikke selv for den meest Udviklede blot nogenlunde at gjøre Sandheden Fyldest fra denne Side! Selv med Bortsyn fra de

*) At jeg ikke har tilbageholdt mine Tanker om den ydre Ordning af Skolevæsenet, som efter min Overbeviisning vilde være dette meest til Baade, derom turde to ifjor og Aaret forud af mig udgivne Pjecer: „I Skole-sagen“ bære Vidne.

stridige Opfattelser, der, alle med Fordring paa at være Sandheder, gjøre sig gjældende ved eet og samme Phænomens Forklaring og storme forvirrende ind paa en Menneskesjæl, bliver det vanskeligt nok, for ikke at sige umueligt, for den Udviklede at samle de mange beslægtede Sandheder, der udtrykke Virkelighedsforholdene ved deelviis eensartede Phænomener, til væsentlig Eenhed. Hvad der indenfor det enkelte Aandsomraades Grændser gjælder om Hypotesen, at den kun vanskelig bringer alle de beslægtede Phænomener ind under sin Forklarings Vinger, gjælder naturligviis i endnu høiere Forstand om en Anskuelse, der tilstræber Totalitet. Og i endnu langt høiere Grad end paa Livets større Omraader kommer denne Vanskelighed til Syne i Skolen. Men Kravet lyder ligefuldt ogsaa der. At lægge de mange Skolefag saaledes til Rette for den Unge, at han med Bevidsthed samler alt dette for det umiddelbare Blik Ueensartede til et virkeligt Hele, det maa ligefrem erklæres for en Umuelighed. Men Tilnærmelser ere ikke at foragte, ikke blot fordi de give den Unge et fyldigere Sandhedsudbytte, men allerede af den lavere formelle Grund, at de give ham en Lettelse i Arbeidet og bedre fæste det Lærte i hans Bevidsthed. Man bliver som Lærer let vaer, at den Unges Heelhedssands ingenlunde er saa svag; det Barn, der tungt og nødig lærer at stave, faaer oftest Læsningen kjær, naar det seer Bogstaverne samle sig til Ord og Tanker. Al Begyndelses Vanskelighed ligger netop deri, at Enkelthederne, med hvilke der begyndes, ikke strax kunne forbruges til Heelhedens Dannelselse. Derfor iler man med at lade Barnet, saasnart det kjender Taltegnene og de allersimpleste Betegnelser for Rumstørrelser, anvende disse i Regning og Tegning, og det endog saa vidt, at Rigtigheden af mangan en Operation

paa disse Omraader først ret gaaer op for det ved den paafølgende strængere mathematiske Veiledning. Ved Sprogunderviisningen sørger man paa samme Maade for, at selve Læsningen af Sætninger og Smaastykker i Sproget ikke opsættes for længe. Historisk taget gaaer altid, efter en i høieste Grad tarvelig Theories Tilveiebringelse, Praxis forud for den udviklede Theorie. Efter en første simpel Analyse anteciperer man Heelheden og underkaster derpaa denne den grundigere Analyse, for igjennem den fyldigere at fatte Heelheden. Som Menneskelivets Gang i denne Henseende har været i det Store, er Skolens Gang i det Smaae og bør være det. Her, som hist, er det Heelhedstrangen, der er det Bestemmende. Ofte kan denne Trang endog blive besværlig i Skolen; Lærlingens hyppige Utilbøielighed til grundig Analyse af Enkelthederne er, som overalt i Livet, en menneskelig Skjødesynd, der bør bekjæmpes skarpt. Heelheden, den sande Heelhed lader sig ikke tilliste; den vil vindes gennem Kamp. Den afskyer Overfladiskhed, den kræver Grundighed. Men selve Overfladiskhedens Udskielser ere et Vidnesbyrd om Barnets Tilbøielighed til at gribe Heelheden, om end løst — Hænderne ere jo ogsaa kun smaae. Oghvad der gjælder dets Forhold til det enkelte Fag som Heelhed, gjælder ogsaa dets Forhold til den Heelhed, af hvilken Fagene selv kun ere Dele. Hvad der kan vindes for Underviisningen, og hvorledes Barnet kan vindes for den, erfarer Læreren tidt allerbedst, naar han, netop i denne Heelheds Interesse, fra sit eget Fag gjør en Afstikker ind paa et fremmedt Fags Enemærker. I hvilken Grad det samlede Timetal for flere beslægtede Fag — f. Ex. de fremmede levende Sprog — kan indskrænkes, naar de besørgeres af een og samme Lærer, derpaa har jeg ved Jævnførelse af Programmer fra forskjellige

Skoler seet overraskende Bevfsler. Ogsaa Indførelsen af Klasselærere har paa mange Steder godtgjort Rigtigheden af denne Erfaring, der ligesom ifølge en aandelig Generationsvexels Lov fra Bedsteforældrene er kommen vor Tids Ungdom tilgode, med Overspringelse af Forældrene. Hvad Manglen paa endog kun en Tilnærmelse til harmonisk Samling eller Gruppering af Skolernes mangfoldige Læreemner har virket til Skade for den Enkeltes Charakterudvikling, turde være ligefrem paavise- ligt. Charakterslapheden i vor Tid er ikke mindst Skolernes Værk; Fagenes frie Concurrence har forspildt Underviisningens samlede Udbytte, og dette Tab har draget endnu større efter sig. En aandrigh fransk Historiker — Louis Blanc — finder Løsenet for Revolutionen af 1789 i Individualitetens Tanke, som han tilkjender lige saa stor Ret overfor den Autoritetens Utanke, den fældede, som Uret overfor den Fraternitetens Livstanke, hvis Rige han forventer. Ikke blot Folkenes, ogsaa Skolernes Historie vil give ham Ret i denne Betragtning. De privilegerede, dominerende Skolefag ere forsvundne; nu vil ethvert Fag dominere. Vor Tids individualistiske Udstykningslyst har fordeelt Skolefagene paa de mange Hænder. Dygtige Faglærere, helst med eensidig exclusiv Begeistring, hver for sit Fag, som var det det Høieste, ansees i vor Tid sædvanlig for det Ønskeligste. Tidens Slaphed gjør, at Eensidigheden behager og imponerer. Man glemmer, at usund Eensidighed kjøbes billigere end sund Fleersidighed. Medens det i Slutningen af forrige og Begyndelsen af dette Aarhundrede upaatvivlelig af og til maatte hændes en Meisterlecties Hører at blive en Lærling Svar skyldig i eet af de mange Fag, der vare samlede paa hans Haand, vil det i vor Tid af de Fleeste ansees for en Skam, om Sligt skulde hændes en Lærer, ja,

mangen Een vilde vel endog ansee det for rettest, om Faglæreren i et saadant Tilfælde gav Lærlingen hvad man kalder en „Sludder for en Sladder,“ det vil sige falsk Oplysning istedetfor aaben Bekjendelse af Uvidenhed paa det enkelte Punkt. Værst er det, at man i sin Iver for Fagudstyknngen, for Fagets Individualifet forsynder sig imod Lærlingens egen Individualitet. Ved sin Udgang af Skolen har Lærlingen i Almindelighed indsamlet en betydelig Mængde yderst løst forbundne Enkeltkundskaber, der uden at være indoptagne i hans Bevidsthed snart falde ud af Gjemmestedet som tørt Sand af den omvendte Tønde, eller, for at bruge et platonisk Udtryk: han har dem kun, han eier dem ikke. Og med denne løse Fordannelse gaaer han ud i Livet for at praktisere i det Større, hvad Skolen har lært ham i det Mindre, og ender ofte i hiint karakterløse: „Ja, hvad er Sandhed?“

Ganske vist staaer Mennesket ikke blot ved sine Kundskaber i Forhold til Sandheden. Men, jo mere Tidens Aand er tilbøielig til at maale Forholdet til Sandheden, maale Dannelsen med Kundskabsfylden, desto vigtigere bliver det at vaage over, at Kundskaberne meddeles med Aand og i det indre Sammenhæng, der hører til Aandens Væsen. Er Aand uden Kundskab en tom Indbildning, en Umuelighed, saa er, omvendt, Kundskab uden Aand kun Død.

Ved alle de Læregjenstande, for hvilke det udenfra, i Historie eller Natur, Givne er Grundlaget, bør det Virkeliges Ret lægges den Unge stærkt paa Sinde. Phænomenet bør skarpt iagttages, erkjendes for at være Det, det er, uafhængig af Sympathie eller Antipathie, uafhængig af Behag eller Væmmelse. Kjendsgjerningen er Eet, Dommen over den et Andet; om den første bør vi skaffe os størst muelig Vished; den sidste er det i mange

Tilfælde Pligt at fælde, i andre at udsætte til modnere Tider, i atter andre at opgive som umuelig for timelig begrændsede Væsener. Den Unge bør — jeg tænker her navnlig paa hans Opfattelse af historiske Phænomener — holdes borte ikke mindre fra hiin flade lidenskabsløse Godkjendelse af alt Virkeligt som Fornuftigt, der er Særkjende for en stærkt udbredt saakaldet „æsthetisk“ Livsbetragtning, hvis Frugt er Blaseerthed, end fra hiin let færdige og letfærdige Partielidenskabens Fordømmelse eller Forgudelse af ethvert mødende mindre end halvkjendt Phænomen. Hvilke Ulykker, i begge disse onde Aanders Tjeneste, den forcerede Jagen efter Genialitetens Skin hos mange af vor Tids Lærere har gjort, vil et dybere Indblik i mangt et ungt Menneskes Sjæl sørgelig godtgjøre. Det er sædvanlig ved Vittighedens Spil, under det ucontrolerede mundtlige Ords Ægide, at man paa hine Veie forspilder og dræber mangan en ung Sjæl, som var en bedre Skjebne værd. Vittigheden er i Tankens Verden, hvad Individualismen er i Samfundet. Man tør lige saa lidt vente sig en Videnskab, en Livsanskuelse bygget af Vittigheder, eller et heldigt Udfald for Samfundet af Individernes absolute Løsladelse, som man tør vente, at tusinde Brudstykker af en Statue, henkastede paa Gulvet, ville samle sig til Statuen. Individualitetsraseriet fører til det indtil Vanvid Forcerede. Under dets Anfald vil Enhver, om ikke paa anden Viis, saa ved det Forvredne, ved det Onde — ligesom Herostrat — drage Opmærksomheden hen paa sig. Det er Sidestykket til Concurrencen i den materielle Verden, i hvilken Enhver, fremfor Alt, vil drage Fordelen til sig. Alle-rede i Skolerne finder hiint Forcerede sit Udtryk hos Børnene, blandt hvilke der altid træffes saadanne, som paa det Sandes og Godes Bekost-

ning ville være „raske“, og paa det Skjønnes Bekostning ikke sjældent tillige producere sig i Bajads- og Dyr-Streger, for dog at blive bemærkede af Kammeraterne. Billeder, der fremstille en Thimm Thodes, en Troppmanns Bedrifter, samle de fleste Markedsgjæster om sig. Der er saaledes god Udsigt for Bismarckismen til at blive beundret. Hvilken Kræftskade! En daarlig Trøst, at den ikke udelukkende er vor Tids — hos de henfarne Tider lader den sig jo ikke hæmme; men fra de henfarne Tider modtage vor Tid og særlig vor Tids Ungdom et advarende Vink af hiin store Oldtidsgræker, som Ingen, der eengang har hørt ham, kan blive kjed af at lytte til: „— — Den, der er uretfærdig, og som taler eller handler vanhellig, gjør man derfor allerbedst i at frakjende Dygtighed, hvor snu han end er; thi Folk af det Slags glæde sig ellers, naar de lastes, og mene derved at høre sig roste for ikke at være Taaber, der kun ere Jorden til Byrde, men for at være netop saadanne Mænd i Samfundet, som man bør holde paa. Sandheden skal da siges, at de tværtimod ere desto mindre, jo større de indbilde sig at være. Thi de kjende ikke Uretfærdighedens Straf, som man mindst af Alt tør være uvidende om, en Straf, der nemlig ikke er, hvad de mene, Slag og Dødsstraf — som de stundum, trods deres Uretfærdighed, gaae aldeles frie for — men en saadan, som man umuelig kan undflye“.

Dommen over et historiskt Phænomen er allerede derved mislig, at den bliver en Dom over de historiske Hjemmelsmænds Domme. Fortiden er vanskelig at dømme, fordi den er forbi, Nutiden, fordi den ikke er „hjemfalden“ til Historien, fordi den ikke er forbi. Det gaaer her, som det i et andet Forhold gik Thales: da hans Moder i hans yngre Aar drev paa, at han

skulde gifte sig, svarede han: „Det er endnu ikke Tiden“, og da hun i hans ældre Aar gjentog Formeningen, svarede han: „Nu er det over Tiden“. Og dog er det de Samtidiges forhastede Domme, hvis Confrontation med hverandre der leder Historikeren til hans Dom, en Dom, hvis Begrændsning og Retfærdighed faaer sin yderligere Belysning derved, at den kun tør holde sig til det Aabenbare og Højrøstede og maa overlade det Lønlige og Stille, der tidt netop har den dybeste Grund, til Digterphantasiens Retfærdighed eller til Glemslens Uretfærdighed. Disse Vanskeligheder, i hvilke vi staae, ikke blot ligeoverfor en længst forleden Tildragelse, men ligeoverfor Dagens Begivenheder, bør Skolen ikke skjule for den Unge, der ikke tør forspilde hiin hellige Blu, som i selve Sandhedens Navn enten opsætter eller opgiver Dommen, hvor Modenheden til den enten endnu ikke er naaet eller menneskelig taget aldrig naaes herved. Der gives jo dog Lærefag nok, ved hvis Tilegnelse Lærlingen skjønner Nødvendigheden af en Resignation, der taalmodig venter de Svar, som Lærefagets § 3 vil give, saalænge han endnu kun er i § 2. Hvorledes historiske Domme, nedarvede gennem mange Slægter, kunne ændres og gaae over fra Lovpriisning til Forkastelse („Souverainetets“ Indførelse i Danmark) eller fra Forkastelse til Lovpriisning eller dog Undskyldning (Christian den Anden), derpaa have Exempler nok. Denne Opsætten eller Opgiven af Dommen er nu ingenlunde Eet med hiin blaseerte Godkjenden af Alt. Principerne, Livstankerne skal og bør man dømme; thi Sandheden skal have Æren; Personlighederne, Værkstedet for Principernes timelige Forarbejdelse, ere tidt saa lønlige, at man ikke bør dømme dem; thi Retfærdigheden skal have sin Gjænge. Deraf Forpligtelsen til hine betingede Domme, i hvilke man lige-

overfor Personligheder ikke kan øve sig tidlig nok. Hypoteserne have hjemme lige saa vel i Historien som i Naturvidenskaben. Og ligesom den naturvidenskabelige Hypothese (Jul. Thomsen: Tidsskrift for Phys. og Chemie, 1871 S. 4), muelig kan være væsentlig rigtig (Alchymie), men ufrugtbar, fordi den ikke er tidsvarende, muelig falsk (Phlogistonhypotesen), men frugtbar, fordi den er tidsvarende, saaledes ogsaa med den foreløbige, tidt uopsættelige historiske Hypothese, hvad enten den af spredte Handlinger af en historisk Personlighed danner sig et Billede af denne, eller den af spredte Personligheder bygger sig et Tidsbillede, mere som et indtrængende Spørgsmaal, end som et afgjørende Svar. I begge Videnskaber paabydes Hypotesen ligefrem af den videnskabelige Eenhedstrang, af selve Sandheden. Men Naturgranskeren har i de fleste Tilfælde i selve den altid nærværende Naturs fyldigere og fyldigere fremkommende Tilkjendegivelser inappellable Høiesteretskjendelser, der snart stadfæste, snart forkaste hans Forklaringsforsøg, hans videnskabelige Underretskjendelser. Derfor er han i Almindelighed, langt mere end Historikeren, sig sine Hypotesers betingede Gyldighed bevidst. Ikke blot Controlens større Vanskelighed, men ogsaa den større Nærhed ved de menneskelige Interesser og Lidenskaber, gjør den historiske Erfaringsvidenskab forholdsviis utilbøielig til at tage godt Exempel af Naturerfarings Søstervidenskab. Skjøndt de her udtalte Tanker finde deres Anvendelse mere paa Videnskabens og Livets større Omraade, have de dog upaatvivlelig ikke ringe Anvendelse ogsaa indenfor Skolens Vægge, ubetinget i det Mindste for Lærens eget Vedkommende. I de frie Udarbejdelser i Modersmaalet, — for blot at nævne eet Exempel til Beviis for, at Kravet heller ikke er Lærningen

uvedkommende —, det Skolearbeide, i hvilket Lærlingen faaer bedst Leilighed til Fremstilling af sin egen rolige Overveielses Frugter, møder Læreren, selv om det opgivne Emne ligger ganske indenfor Lærlingens Forestillingskreds, altfor hyppig hine rask henkastede Domme, der kun gribe een Side af Sagen, hvor øiensynlig dennes Fleersidighed end er. Jeg overseer ingenlunde her den ungdommelige Eensidigheds og Fyrigheds naturlige Ret; men Retfærdighed og Sandhed skulle ogsaa have deres Ret, og faae de den ikke tidlig i en Menneskesjæl, bliver denne let overhovedet uimodtagelig for dem. Til at aabne den Unges Øre for den historiske Sandhed — Naturens Sandhed skal nok hævde sig selv — er ikke blot hiin Indifferente, der godkjenner Alt eller Intet, uduelig, men ogsaa Partiemanden, der kun vil høre med det ene Øre og hvis Tales Hemmelighed lige saa meget bestaaer i Fortielsen af hvad der kunde hævde, som i det vilkaarligste Forbrug af Alt, hvad der kan fremme hans egen Partieinteresse. Er der noget Sted, hvor Hiin, som Denne, maa føle sin Praxis uhyggelig straffet, da er det, naar han i sin Lærlings Tale eller Skrift gjenfinder sig selv, seer sin egen modbydelige Dobbeltgjænger, den sørgelige, tidt ligefrem forbryderske Frugt af hvad han først kaldte Vækkelse og hvad der endte med at blive Forførelse.

Ved Siden af de Fag, i hvilke den rette Opfattelse af Naturens og Historiens Phænomener er Hovedsagen, har Skolen Lærefag, der mere umiddelbart øve i abstract Tænkning. Det er ofte sagt, at Grammatiken er anvendt Logik. Dette bør imidlertid ikke forstaaes, som om de givne grammatiske Formers logiske Nødvendighed var beviislig. Var dette Tilfældet, vilde Menneskene ikke have faaet en Fleerhed af Sprog, men, ligesom kun een Logik, ogsaa kun eet Sprog, ikke grammatiske Und-

tagelser, ikke Regler, men Love. „Sproget er Fornuftens Værk, gjort mueligt ved Taleredskabernes physiske Indretning, nødvendigt ved Trang til Tydeliggjørelse og Meddelelse af Følelser og Forestillinger, og dannet ved Samvirkningen af en Mængde forskellige Omstændigheder i Forening med Grundsætninger, der først sildig ere traadte frem for Bevidstheden.“ . . . „Et Folks Sprogbrug — Talebrug og Skrivebrug — lader sig ei omforme eller construere efter fuldkomne philosophiske Grundsætninger.“ (F. P. J. Dahl: Retskrivningslære, S. 3 og 5). At der gives visse grammatiske for alle Sprog fælles Grundlove, er dog ingenlunde nægtet hermed; men deels møder deres Formulering den samme Modstand, som ethvert Forsøg paa at drage Frihedslivets Ytringer ind under Naturlovens Tvang, deels ville de ifølge Sagens Natur aldrig omfatte noget Sprog i dets Heelhed. Ligesom Forholdet mellem Sjæl og Legeme deels falder indenfor, deels gaaer vidt ud over Naturloven, saaledes ogsaa med Forholdet mellem Tanken og dens Legeme. Og først ved dette Forholds Forstaaelse vilde selve Legemet — Sproget — blive heelt forstaaeligt som naturligt lovbundet. Hvad der er fattet af Videnskaben som Fælles for de mange Sprog, ligger tilvisse for en stor Deel ude over Elementarskolens Rækkeevne. Men dog kun for en Deel. Jeg har allerede ovenfor berørt Lettelsen for Sprogunderviisningen i Skolerne ved Samling af flere Sprog paa een Lærers Haand. Og Lettelsen ligger ikke mindst i det her berørte Forhold. — Det Logiske ved Sprogunderviisningen har imidlertid een Side endnu, og det en for den Unge tilgængeligere. I den stadige Henførelse af det enkelte sproglige Tilfælde til Reglen eller Undtagelsen ligger et logiskt Moment af høi Betydning, uafhængigt af selve Reglens eller Undtagelsens fornuftige Berettigelse. Jo mere

abstract dette Moment gjøres gjældende ved Sprogunderviisningen, desto mindre tør det imidlertid ventes at ville fængsle Lærlingen, og desto lettere glemmer han hvad der paa dette Omraade overveiende er og maa være en Gjenstand for Hukommelsen. Der er intet Spørgsmaal om, at en langt stadigere end den almindelig stedfindende Indholdsanalyse (hvortil jeg foruden Redegjørelse for det læste Stykkes Indhold ogsaa henregner Drøftelsen af dets Skjønhed eller Uskjønhed og af dets Stiileiendommelighed) vilde bidrage meget til at overvinde den hyppig forekommende Utilbøielighed for Tilegnelsen af det grammatiske Apparat. Det gjælder ikke blot ved Læsningen af døde Sprog; ogsaa ved Oversættelsen af Læsestykker i levende Sprog gjøres det grammatiske Arbejde Lærlingen tidt ulysteligt derved, at man lader det overskygge Tanken i det Læste, istedetfor at benytte det til netop at fremhæve denne. Ved at lade Ordanalysen brede sig paa Indholdsanalysens Bekostning — for ikke at sige reent fortrænge denne — kan man i ethvert Tilfælde være vis paa at betage Lærlingen Lyst til, naar han har forladt Skolen, at fortsætte Bekjendtskabet med det fremmede Sprog. Og selv om man sætter det Grammatiskes formelt dannende Betydning nok saa høit, turde man, endog uden at forøge Arbeidstimernes Antal, bedst varetage den grammatiske Interesse ved at ville endnu Mere, allerhelst naar dette Mere, nemlig Indholdsanalysen, maa indrømmes i en overordentlig Grad at forøge Lærlingens Kjærlighed til Sprogunderviisningen.

Ved den matematiske Underviisning fremtræder det Logiske i langt renere Skikkelse end ved Sprogunderviisningen. Matematikens Gjenstand er uafhængig af de Frihedens og Vilkaarlighedens Yttringer, der saa væsentlig betinge Sprogphæno-

menerne; den er Tankens eller Anskuelsens uforanderlige, altid nærværende Gjenstand. De matematiske Love have et Nødvendighedens Præg, der ikke kunne andet end i høi Grad fængsle den opmærksomme Lærlings Interesse. Han gjør igjennem dem Bekjendskab med en ideel Verden, der synes ham endnu virkeligere end selve den ydre Virkelighed. Og forsaavidt han faaer Leilighed til at gjenfinde de matematiske Tanker som væsentlige Bestemmelser i den ydre Verdens Ordning og for Naturkræfternes Anvendelse i Menneskets Tjeneste, faaer Mathematiken endnu yderligere Interesse for ham. Hvad en livlig Underviisning i Regning og geometrisk Tegning igjennem den umiddelbare Anskuelse kan udrette som vækkende Forarbeide for og Ledsager af den videnskabeligere Behandling af Mathematiken, derom er man mere og mere bleven overbeviist, navnlig i Realskolerne, der beholde hine to Fag hele Skolen igjennem. Jo mere det fra Begyndelsen af gaaer op for den Unge, at Tal og Figur have fuldt Virkelighedsværd, desto villigere gaaer han ind paa de matematiske Abstractioner, der møde ham paa et sildigere Skoletrin, uden at spørge, som man endnu stundum kan høre af Saadanne, der paa anden Viis ere underviste i Mathematiken: „Hvad nytter nu alt Dette til?“ At der fra dette Synspunkt endnu staaer Meget tilbage i den matematiske Lærerpraxis hertilands, kan ikke nægtes; saaledes — for at nævne et Exempel — tæres der endnu i Anvendelserne af Mathematiken vist altfor meget paa Proportionaliteten af eensartede Varemængder og deres Priser, medens Anvendelser paa mangfoldige simple fysiske Forhold af anden Natur for lidet benyttes til at vise Tallovenes — ligesom næsten slet ikke til at vise de geometriske Loves — Betydning for de forskjelligste Tilværelsesforhold. Det er ikke i

„Nyttens“ Navn at denne Fordring stilles. At paa-
 vise Uendeligheden af det Omraade, paa hvilket
 Videnskaben finder sin Anvendelse, er et Arbeide
 i selve Videnskabens og Sandhedens Navn. Og
 heller ikke her vil et Mere som det Antydede kræve
 et Mere af Tid for eller medføre et Mindre af Lyst
 hos den Unge under hans Syslen med Faget.

Forsaavidt Lærlingens Alder og aandelige Mo-
 denhed tilstede Udvikling i en bestemt Retning,
 vil det være af Vigtighed, at Eensidigheden holdes
 indenfor de rette Grændser, at den ikke bliver
 usund. Der kan, for at jeg skal tage et enkelt Ex-
 empel, saaledes allerede i Elementarskoler findes
 Elever med saa udviklet mathematisk Sands, at
 kun den Sandhed, der tilføres dem gennem denne
 Sands, synes dem rigtig Sandhed. Den mathema-
 tiske Methodes Gyldighed vidt ud over selve Ma-
 thematikens Omraade er nu vel utvivlsom; men
 altomfattende er den ikke, og forsøger man paa at
 gjøre den dertil, bliver den misvisende. Ligeover-
 for en begyndende Tilbøielighed til en saadan Op-
 fattelse turde det være paa sit Sted at gjøre den
 Unge opmærksom paa de Skranker, som den men-
 neskelige Aand møder ogsaa paa den mathema-
 tiske Erkjendelses Omraade. Det vil lige saa lidt
 lykkes Mathematiken, som nogen anden Videnskab,
 at begynde forudsætningsløst, saameget mindre som
 Forudsætningsløsheden, videnskabelig tilstræbt af
 et Fornuftvæsen, vilde blive Udtrykket for en Abs-
 traction, der selv var en uhyre Forudsætning,
 ganske vist en subjectiv Proces, men en saadan,
 der ved at udstøde eller foreløbig tilbagetrænge
 det Objective, altsaa dog maatte begynde med at
 forudsætte dette, før der kunde blive Tale om at
 abstrahere fra det. Var en Forudsætningsløshed,
 der ikke foreløbig godkendte den Objectivitet, fra
 hvilken det var Opgaven derpaa at abstrahere, tæn-

kelig, da blev Begyndelsen tankeløs; men af det Tankeløses Skjød fødes ingen Videnskab. Dertil kommer, at Bevægelseskategoriens Hemmelighed stadig møder ogsaa ved den mathematiske Erkjendelses Overgange til nye Former, saasom til Begreberne Nul, Negativt, Uendeligt, Brøk, Irrationalt, Imaginært, krum Linie, — Begreber, hvis videnskabelige Udredelse i Systemet vel altid vil vedblive at lade ikke blot Videnskabsmanden, men selv Begynderen, der dog lettere overseer de dybere Spørgsmaals Berettigelse, utilfredsstillet i Mangt og Meget. Som der i Naturen møde Uklarheder ved Overgangsformerne, som den historiske Tydning af Overgangstiderne mellem udprægede Culturperioder har sine Vanskeligheder, saaledes ogsaa i Mathematiken. Saalænge man umiddelbart anvender en mathematisk Lov, gaaer Alt glat fra Haanden; men i selve Lovens Udfærdigelse kunne der møde Tvivl nok, ligesom ved den borgerlige Lovs Udarbeidelse. Selv den meest videnskabelige af Videnskaberne vil, saasnart den aabner Munden, ikke undgaae Blottelser. Enhver Videnskab er, praktisk taget, kun en Tilnærmelse til Videnskab i absolut Forstand. Lige saa lidt som Stoikerne i nogen historisk Person kunde gjenfinde deres Ideal: den Vise, ligesaa lidt vil nogen factisk Videnskab dække Videnskabens Ideal. Og ikke nok hermed; ligesom de teleskopiske og mikroskopiske Redskabers Forbedring bag eet deelviis besvaret Spørgsmaal fører til ti heelt ubesvarede nye Spørgsmaal, saaledes gaaer det ogsaa med Opdagelserne i Tankens, den mathematiske Tankes Verden. Man naaer lige saa lidt Bunden af den abstracte Tankes, som af Verdensrummets Ocean. Det er godt at have Øie baade for det Kors og for den Forjættelse, der heri møder den menneskelige Aand i dens Forhold indadtil som udadtil. „Jeg er Den,

som er, var og bliver; mit Slør har ingen Dødeligt løftet“ stod som Indskrift over Isistemplets tilslørede Gudebillede. Om Ynglingen, der trods det hellige Forbud løftede Sløret, fortvivlede fordi han mødte en Skranke, hvor Tanken ingen Skranke taaler, eller en bundløs Uendelighed, hvor Tanken søgte en Bund, derom fortæller Sagnet Intet. I alle Tilfælde fandt han ikke Livsgaadens endelige Løsning, fordi endelige Kræfter ikke række saa vidt. Og anderledes gaaer det ikke nogen Videnskabsmand i Forholdet til det Absolute, der er hans Fags sande Gjenstand.

Men har Sandheden Løndomme, der ikke kunne blottes, og er det i sin Orden, at den Unge tidlig drager sig dette til Minde, eller dog at hans Lærer paa hans og egne Vegne gjør det, den har ogsaa Løndomme, der ikke tør, der ikke bør blottes. Det er vanskeligt at afgjøre, hvad der er det fortrinsviis og det farligst Betegnende for Barneforførelsen, det at give den Unge falskt Svar paa et betimeligt, eller rigtigt Svar — hvis Sligt tør kaldes rigtigt — paa et ubetimeligt Spørgsmaal. Selve Videnskabsmanden staaer ikke sjældent ligeoverfor Spørgsmaal, som han ikke ad enhver Vei, muelig overhovedet ikke, tør søge besvarede. Man pleier at betegne det som Jesuitisme at lade Øiemedet hellige Midlet — hvorvel Jesuiterne selv skulle nægte, at deres Lære udtaler et saadant Princip, medens de vel neppe kunne sige sig frie for, ligesom Menneskene overhovedet (blandt Andre ogsaa deres Modstandere, netop idet de stemple hiin slette Praxis som Jesuitisme), jævnlig at have praktiseret efter hiin Regel. Det tør ikke nægtes, at Videnskabsmanden, at „Æsthetikeren“, ikke mindre end den politiske Spion, i mangfoldige Tilfælde har gjort Brug af hiin Regel, tidt — hvis her var Plads for Latteren — i latterlig Modsigelse med de be-

staaende borgerlige Loves Aand. Jeg har aldrig kunnet overbevise mig om, at de videnskabelige Vivisectioner ikke ere et saadant Tilfælde. De anstilles i Videnskabens, specielt Lægevidenskabens Navn; de afgive Stof til nogle Paragrapher eller Afsnit i Physiologien og kunne i Lægens Praxis muelig hjælpe ham til at forlænge et Menneskes Liv. Loven beskytter dem, ligesom ikke faae beslægtede Experimenter, men straffer Hyrekudskene, der kan bevise, at han ved sit Dyrplageri giver sig og sin forsultne Familie ganske lignende forøgede Livsbetingelser. Muelig er det et sentimentalt Snerperi, som man vil holde Skolemanden tilgode, naar han modarbejder den Spidden af levende Insecter, som de smaa Naturforskere paa sine Steder aldeles hensynsløst have øvet tildeels under de stores Ægide og i den beroligende „videnskabelige“ Forvisning, at saadanne Dyrs Følelse er yderst lidt udviklet, ret som om man ikke ved hiin Proces dog tilføiede Dyret det Maximum af Smerte, for hvilket det er modtageligt. Altsaa, lad Børnene afholde sig fra det videnskabelige Dyrplageri, og overlade det til de „Viderekomne“: quod licet Jovi, non licet bovi (forbeholdt Guden, forbudt Studen). Jeg vilde dog foretrække at sige omvendt: quod licet bovi, non licet Jovi — noblesse oblige. — Som der saaledes gives abstracte Vidensomraader, paa hvilke Sandheden kan kjøbes for dyrt, gives der ogsaa andre mere praktiske Sphærer, med det Urenes, det Ondes detaillerede Analyse til Formaal, fra hvilke det kan være den relativt Udvikledes Pligt at holde sig borte, og fra hvilke den Unge ubetinget bør holdes borte. I de Ord, „at kjende Verden,“ „at studere Menneskene“ ligger sædvanlig Bibegrebet „i Retning af det Onde“ og, mere dulgt, Bagtanken: „i det Ondes Interesse“. Skal Sandhedens Erkjendelse betegne Kundskab til hvilke-

somhelst Virkelighedsforhold, da staaer det fast, at man tjener den evige Sandhed bedst ved at opgive sin Indtrængen i mangen en timelig „Sandhed“ som farlig eller ligefrem syndig. Der gives paa den ene Side Forhold, der ligge saa lavt, at vor Tanke ikke bør sænke sig i deres Afgrund, allerhelst naar vi maae erkjende os at være for svage til at udfylde Svælget eller selv komme aandelig frelste derfra. Og paa den anden Side gives der aandelige Virkelighedsforhold, der ligge saa høit, at Tanken ved at ville stile didop uundgaaelig formaster sig imod det over dens Stigeevne uendelig Ophøiede. Mellem det absolute Mørke og det evige Lys er der et Rige, stort nok — ja, for stort — for Tankens Gransken, og med dette Mellemliggende faaer den nøies.

Var Livets, og dermed Skolens, Opgave kun den at finde videnskabelig Sandhed, at finde Virkelighedsforholdet, det Værende i Tilværelsens Enkeltphænomener og dens Heelhed, da var Opgaven imidlertid, hvor uendelig den end maatte erkjendes at være, dog kun Speilingens iiskolde Opgave. Naar Solens Lys og Varme træffe en Gjenstand, da forholder Gjenstanden sig ikke blot som et Speil; medens nogle Straaler tilbagekastes, indsuges andre, og atter andre gaae igjennem Gjenstanden. Ogsaa Sandhedens Lys er ledsaget af Varme og modtages paa lignende Maade af den Bevidsthed, paa hvilken det falder. Noget af det reflecteres til Omverdenen og bliver kun Skin og Glimmer, hvis der ikke tillige er Det, som Sjælen selv optager i sig som Næring, og Det, som gjenem den trænger ind i Sjælens Sjæl, i Hjertelivets og Personlighedens inderste Helligdom. Nysgjerrighed, ja selv Videbegjærlighed er ikke det dybeste og sandeste Forhold til Sandheden. Sandheden vil ikke blot findes, skues og beundres; den vil elskes

og tilbedes. Man troe ikke, at dette det høieste og dybeste Forhold til Sandheden er det, der ligger Barnenaturen fjernest, fordi det ligger gamle fortørrede og stivfrosne Sjæle fjernest. Barnet begynder med det Største, idet det begynder med Kjærligheden. At Folkene begyndte deres Liv paa lignende Maade, derfor taler det dunkle Minde om en svunden Guldalder, derfor tale de ældste Myther og Sagn. Ere end de Sandheder smaae, der først tilegnes af Barnet, først grebes af Folkene, saa er Glæden og Takken og Kjærligheden stor — og lille er Sandheden selv aldrig uden efter den dumme Verdensforstands falske Maalestok. Som Barnet jubler Moderøiet imøde, jubler ved at see Stjernen speile sig i Vandet, saaledes jublede Folkene i deres Barndom, saaledes jublede Videnskaben ved sine nye Begyndelser, da en Pythagoras offrede sin Hekatombe, en Descartes valfartede til Loretto — ydmygende Modstykke til den udlevede svedne Verdenskløgt, hvormed vor Tid som oftest, naar den slumper til at finde noget Nyt, strax iler med at lade sig det betale med Patent og Penge! Det er en stor Opgave for Skolen at vaage over Sandheds-Kjærlighedens Bevarelse. Videnskab og Lidenskab rime sig altfor sjældent i Livet i som udenfor Skolen. Og dog, kan end ikke Planten leve af et Lys, der ingen Varme sender, endnu mindre kan Mennesket det. Men at kunne varmes selv at have Varme, i alt Fald efter Mueligheden, som Længsel. Og, for at blive i Billeder fra Naturens Verden, ligesom der ogsaa udenfor det synlige Solbilledes Grændser spores Varmestraaler, ligesom der gives Toner, der ere for høie eller for dybe til at kunne opfattes af det menneskelige Øre, men hvis Virkelighed dog kan naae vor Bevidsthed, saaledes gives der Veie, Veie ogsaa for Skolen — hvor tilbøielig man end er til at lade dens hele

Opgave samle sig i Kundskab og Viden —, der føre ikke blot op til et koldt Lysets Rige, men op til Lysets og Livets evige og kjærlige Giver, til Gud. Tør den Unges Veileder ikke freidig hævde dette personlige Gudsforhold som det dybeste Sandheds- og Livs-Forhold, da er al den Dannelsens Heelhed og Eenhed, han maatte arbeide for, kun Skin og Skygge. Gaaer han ikke det evige Livs Vei, da gaaer han Dødens Vei, og paa den tage han Ingen med sig. Men gaaer han opad og stræber han med sit Hjertes hele Kjærlighed at vise den Unge Vei til det evige Faderhjem, da turde han, hvor lidet færdig og hvor personlig begrændset end hans aandelige Syn maatte være, dog siges ikke at arbeide forgjæves. Giver han ikke saaledes, som Den, der føler sig rigere benaadet — med ham vil han ikke gaae i Rette; hans, virkelig eller formeentlig, større Rigdom vil han hverken misunde ham eller nedsætte i den Unges Øine — han giver dog af det Lidet, han har, af det Lidet, der er ham Alt, fordi det er hans Naadegave fra Kjærlighedens Fader.

Hvor villig det end indrømmes, at det er Hjemmet, der væsentlig skal opdrage Barnet, Skolen, der skal oplære det, maa det derfor lige fuldt kræves, at det Opdragende, det, der sædelig-religiøst drager Barnet opad, ikke saaledes henvises til Hjemmet, at det forvises Skolen, ligesom ogsaa omvendt, at det Oplærende ikke saaledes henlægges til Skolen, at det bliver Hjemmet uvedkommende. Imod den Paastand, at Skolen ligefrem er og bør være en Opdragelsesanstalt, maa det hævdes, at Opdragelsen ifølge sin personlige Charakter overhovedet ikke kan foregaae i „Anstalter“. Man har orthopædiske Anstalter, der rette Rygradskrumninger; men „Anstalt“ tør man ikke kalde den Personlighed, der virker opdragende

paa en anden — og kun saaledes foregaaer Opdragelsen, endog Selvopdragelsen; thi dybest seet er der kun een Opdrager, den himmelske Fader selv, der drager sine Børn op til sig. Men derved nægtes ikke hver enkelt Skolemands Forpligtelse til personlig lige over for hver enkelt Lærlings Personlighed at yde al den Opdragelsens Hjælp, som Hensyn til Barnets Hjem, til de mange Lærlingers Samkvem og til selve Underviisningens sande Fremtarv ikke blot tillade, men ligefrem paabyde. Skolemanden bilde sig ikke ind, at han ved det Moment af opdragende Indfyldelse, som han tilskylder, kan forme Barnets inderste Personlighed saaledes, at denne væsentlig bliver hans Product — end ikke Forældrene tør tiltroe sig en saadan Magt eller fordriste sig til at ville opdrage med en saadan Myndighed, der kun tilhører Een. Men paa den anden Side slaae heller ikke Nogen sig til Ro med den ukjærlige og samfundsfjendske Resignation, at det ene Menneske, ligesom det Tilfældigste og Uvæsentligste i Verden, kun kan være aandelig Foranledning for det andet. Der er en fastere Bro end den blotte Foranlednings imellem Menneske og Menneske. Selve Kundskabsmeddelelsen, hvor udvortes den end kan foregaae, indbyder uafsladelig Meddelelsen til at ledsage det Bedre med det Bedste, Hovedets Gaver med Hjertets Gaver. Saa fattigt staaer overhovedet det ene Menneske ikke over for det andet, at det skulde mangle Evne til at give Noget af det Bedste; i denne Evne, der netop er een af de kosteligste Gaver, vi skyldte alle gode Gavers sande Giver, staae vi Alle, trods de menneskelige Kaars Ulighed, væsentlig lige. Derfor griber Læreren uvilkaarlig i sin Barm, naar han tager Afsked med Lærlingen, hvad enten denne forlader Skolen ved dens Afslutningsmaal eller tidligere, og han spørger sig selv: „Hvad har Du gi-

vet Din unge Ven for Livet og for Evigheden?" Og, have den Unges Tanker ved Afskeden sjældent den samme Dybde, det vil dog senere i Livet stundum gaae op for hans Bebreidelse, at han gik tomhændet bort fra Skolen, eller for hans Taknemlighed, at han ogsaa fra Skolen medbragte Noget af det Bedste. Hvad den Unge maaskee endnu vanskeligere vil kunne overbevise sig om, før han selv som Lærer kommer til at erfare det, det er dette, at han allerede som Barn selv var rig nok — ja, tidt rigere, end han nogensinde senere blev det — til at give Noget igjen til Tak for den Voxnes Gaver. Hvor mangen en Menneskesjæl har ikke takket Gud for, hvad han, de Smaaes Veileder, selv har lært af dem, selv har modtaget som Gave af dem, fordi de, som Michael Angelo siger hos Øhlschlæger, „ere saa store“, fordi, som Christus siger, „Guds Rige tilhører saadanne“! Det er muelig netop disse smaae Gavers Storhed og deres Almindelighed, der gjør, at man saa lidt har havt Øie for Betydningen af den indbyrdes Underviisning mellem den voxne Lærer og den unge Lærling, Øie for, at denne Vexelvirkning maaskee netop er den dybeste Betingelse for det gode Udbytte af Lærergjerningen, og at denne Vexelvirknings Betydning rækker langt videre end til Lærergjerningens umiddelbare Udbytte. Naar Læreren takker Lærlingen for hans Flid, hans Opmærksomhed, hans tænksomme Spørgsmaal, hans Liv og Lyst under Arbeidet, hans Hengivenhed og tillidsfulde Imødekommen, i Forholdet til Lærere som til Kammerater, da lyder dette vist tidt for den Unge som nedladende Talemaader, nærmere beregnede paa at fremkalde end paa selv at tolke Taknemlighed. Og dog er det ikke Talemaader. Læreren bliver ung med de Unge, aandelig forynget. Det gaaer med Læreren Forhold til Barnet, som med Folke-

lederens Forhold til „Folket“; thi „Folket“, det er endnu kun Børnene i Statssamfundet. Naar Folkelederen lytter til Folkets Røst, da gjør han det, hvis han er ærlig, hvis han ikke er Demagog — Pædagog har endnu ikke faaet en tilsvarende odiøs Betydning — ikke blot for at berigtige den, for at oplyse og danne, men ogsaa for selv at berigtiges, oplyses og dannes. Sokrates kan i Forhold til Ungdommen som til Folket, meest rigtignok i det første Forhold, her tjene som Exempel, og det uden ironisk Forbehold — skjøndt ogsaa med det, thi Ungdommen har, ligesom Folket, sine onde Instincter, der bedst belære negativt, ved at advare og ved at fremkalde Veilederens Advarsel. Naturen selv er Naturgranskerens bedste Læremester. Den Hede-strækning, der inddrages under Ploven, cultivierer selv den dygtige Landmand, idet han cultivierer den. Menneskenaturen i sin Umiddelbarhed er og bliver paa samme Maade, i endnu høiere Grad, Culturens Læremester under selve Culturens oplysende og dannende Arbeide. Hvor denne Vexelvirkning, dette Hensyn til det factisk Givne glemmes, der staaer Menneskeaanden paa alle sin Udviklings Omraader uafslædig Fare for at udvikles i unaturlige og upraktiske Theorier istedetfor at udvikles. Den fjerne, længst forsvundne Guldalder, det tabte Eden har sin Sandhed, der ikke vil brutalisere, men corrigere Udviklingen hen imod en ny Guldalder, en Culturens Guldalder, som aldrig naaes, hvis den første barnlige Guldalder fornægtes. Det er den almindelige Bevidsthed om eller dog den dunkle, men stærke Følelse af denne Sandhed, der er med i Forældrenes Kjærlighed til Børnene, der knytter den sande Folkeleder eller Statsmand til „Folket“, Kunstneren til Myther, Sagn, Folkeviser, Folkemelodier og Folkeliv, Videnskabsmanden til de ældste Mindesmærker om Menneskeaaendens Rørel-

ser, og — Læreren til Lærlingen. Den golde og kolde Anskuelse, der i den Enkeltes, som i Samfundets, Barndom kun seer et overvundet Standpunkt og derfor afkaster Broen til Fortiden for stundesløs at haste fremad, den Anskuelse omsætter sig uvilkaarlig selv i Blindhed. Ved levende Modtagelighed ligeoverfor Barnet vinder Læreren selv, idet han giver. Den gamle Sandhed: ved at belære belæres vi selv (docendo discimus) er kun en enkelt Side af det dybere og mere omfattende Udtryk for Vexelvirkningsforholdet: ved at opdrage opdrages Du selv.

Skolens opdragende Moment er imidlertid ikke udtømt i den enkelte Lærers personlige Forhold til den enkelte Lærling eller i den ene Lærlings tidt yderst betydningsfulde Forhold til den anden, om end disse Forhold ere de for Charakterudviklingen dybest bestemmende Paavirkninger, som den Unge kan modtage i Skolen. Tør Skolen som personlig opdragende end ikke kalde sig en Opdragelsesanstalt i anden Forstand end den antydede, den er dog en „Anstalt“, Mere end en Læreanstalt; den er en lille Stat, bygget med Love, og i Haandhævelsen af disse for alle dens Borgere fælles Love ligger — ligesom senere hen i Haandhævelsen af den virkelige Stats Love — en Øvelse i lavere Former af Samfundslivet, der er en ikke uvæsentlig Forøvelse for det Fuldendelsens Samfundsliv, vi forvente, ikke under Lovens, men under Kjærlighedens Banner. I Skolens lille Stat har Lydighed imod Loven samme Betydning, som i det store Borgersamfund, ja, om mueligt, større, hvis virkelig „godt begyndt er halv fuldendt“. Man behøver ikke noget skarpt Blik for i Skolen at gjenfinde det større Samfunds Forhold og Misforhold. Lad mig blot vælge et Par Synspunkter — jeg har jo overhovedet i disse Bemærk-

ninger nærmest kun igjennem spredte Exempler stræbt at tale Eenhedens Sag. I sine Klasser har Skolen et Udtryk for Standsforskjel, væsentlig grundet paa Kundskaberne og Legemskræfterne som Inddelingsgrund. Partier, Cliquer, Moder (f. Ex. ved Legene i Friminuterne) komme tilsyne og kunne blive farlige, hvis Regjeringen ikke er aarvaagen. Det lille Folks Udvikling fremmes kun slet ved Macchiavellisme eller Bismarckisme; det eier sunde Kræfter, der, rigtig benyttede, afgive Regjeringens bedste Støtte; Lavhed og Feighed oprøre dets naturlige Følelse; Selvstændighed og Storhed i Tænkemaade varmer og løfter det. Da Carl IX efter Bartholomæusnatten paalagde alle sine Gouverneurer at lade Huguenotterne i deres Kreds myrde, skrev Gouverneuren i Bayonne, Vicomte Dorte, til Kongen: „Sire! jeg har blandt Indbyggerne her kun truffet gode Borgere og brave Soldater, men ikke en eneste Bøddel. Vi bede derfor Deres Majestæt at bruge vore Arme og vort Liv til Ting, der ere muelige“. Prøv Tænkemanden i Skolernes smaae Stater ved at meddele dem saadanne Træk af ædel Menneskelighed — Historien, rigtignok ikke saadan, som Skolebøgerne fremstille den, er, Gudskee Lov, ikke fattig paa Stof — og Du skal see, hvad der kan udrettes for Opdragelsen ved at appellere til Barnets gode Natur, som, endnu ikke forgjort og forkrøblet af den paa fast alle det voxne Menneskes Enemærker raadende Dogmatisme, Doctrinarisme og Svinekløgt, vil findes ret egentlig skikket til at løftes af de ethiske Idealer. Barnet er for ubesmittet af Virkeligheden, til at det skulde bøie sig for Kjendsgjerningen, blot fordi den er Kjendsgjerning; det kjender Intet til den Nederdrægtighed, der ikke spørger om, hvad der gjøres, men kun, hvor heldigt det gjøres, lige saa lidt som til hiin Usselhed, der ikke spørger om, hvad

der siges, men kun om, hvem der siger det. — Er der i Skolen skeet en Lovovertrædelse, har en Elev forseet sig eller ved Uforsigtighed afstedkommet een eller anden Uorden, da være hans egen aabne Bekjendelse af Sandheden Undersøgelsens Maal. Man troe ikke ved at fremme Kammeraternes Angiveri eller ved snedigt Spioneri at komme sikkrere til Opdagelsen, endnu mindre at komme til den dybere Rettelse af Feilen. Imod tyrannisk Fremfærd af sine Overordnede i Skolen sætter Barnet List og Løgn. Men at List og Løgn ere Frygtens og Feighedens Leveregler, det veed den Yngste af de Unge. Og da der neppe er noget moralskt Fortrin, for hvilket Barnet mere levende yttrer sin Beundring, end Modet, har Skolen saaledes hos selve Barnet sin paalideligste og ikke mindst berettigede Talsmand for den moralske Sandhed, selv hvor denne kræver den smerteligste Opoffelse af feigt Selvhensyn. Den moralske Sandhed er jo desuden den videnskabelige Sandheds hjertelige Broder; Kjendskabet og Kjærligheden til den ene af dem forplanter sig let og naturlig til den anden. Men allerstærkest befæstende for det lille Samfund turde dog Exemples Magt være. Til at styrke den Unge i hans Pligtopyldelse kan Læreren ikke finde noget bedre Middel end sin egen redelige Stræben efter Lærerpligtens Opfyldelse. Kun ved selv at stille sig under Loven, det væsentlig Overordnede, faaer Lovens Haandhæver Ret og Magt til at kræve Agtelse og Ærefrygt for den hos Andre. At kræve Lydighed, blot fordi den tilfredsstillter den Bydendes Glæde ved Magten, er Synd. At kræve Lydighed mod Loven, fordi den er Lov, fordi den selv ved sine mindste Bud indøver Selvfornægtelsen, det Sværeste af Alt, — er Pligt, en Pligt, til hvis Opfyldelse Skolen ikke noksom kan paakalde den Hjælp, som Lærlingens Forældrehjem eller

Fosterhjem først og fremmest skylder selve Lærlingen at yde, og det saa meget kraftigere, jo mere Tidens forfærdelige Nydelsessyge modarbejder Skolens uafviselige Krav paa Villiens, som paa Tankens Anspændelse. Den større Frihed, som Skole og Stat i vor Tid godkjende, bliver disse Samfund til Selvødelæggelse, naar ikke alle Samfundets Medlemmer bøje sig under den Lov, der udtrykker Samfundets egen Livstanke og inderste Villie, naar de ikke gjøre det endnu langt punktligere og villigere, end de vilde have gjort, hvis Loven var kommen til dem udenfra.

Skulde Skolen fuldt bære Ansvaret som opdragende, maatte den fortvivle. Den Deel, den har i den Unges Opdragelse, er kun et Udenværk til Hjemmets Støtte, altid stærkt nok til, at den hos Fleertallet af sine Børn kan nære Oplysningens, Samfundstankens og Fædrelands-kjærlighedens hellige Ild, aldrig saa svagt, at der ikke skulde være Dem, hvem det ogsaa, ved Guds Bistand, maatte lykkes dens Tjenere i Sandhed og Kjærlighed at drage opad mod det evige Hjem.

20de Mai 1871.

Skolens fysiske Samling.

(Forts. fra Program for 1870.)

- 70 Pascals Kar.
 - 71 Galvanoplastiskt Apparat.
 - 72 Himmelglobus.
 - 73 Jordglobus.
- (Nr. 63 i Progr. for 1870, S. 12, skal rettes til:
„Strømslutter til Nr. 61“).

Skolens naturhistoriske Samling.

(Forts fra Progr. for 1870).

1. Pattedyr.

- 66 Cranium af den alm. Spidsmuus eller Angelmuus (Sorex araneus).
- 67 do. af det alm. Pindsviin (Erinaceus europæus).
- 68 do. af Kaninen (Lepus cuniculus).
- 69 do. af Springeren (Delphinus delphis); fra Hr. Lærer Bertelsen.
- 70 Hoven af en Hest; fra Elev Frederik Simonsen.
- 71-73 Takker af forskellige hjorteagtige Dyr; fra Elev Axel Abrahamson.

2. Fugle.

- 74 En Samling udstoppede Fuglehoveder; fra Skolens tidligere Elev Alfred Jensen, samt fra Eleverne Viggo Larsen og Lauritz Vorsøe.
- 75 En Samling Fødder af forskellige Fugle; fra Elev Lauritz Vorsøe.

3. Krybdyr.

- 76 En Snogeham; fra Elev Carl Christian Jensen.

4. Fiske.

- 77 Sønaalen (*Syngnathus acus*); fra Elev Johan Jensen.
 78 Skindet af en Pighvarre (*Pleuronectes maximus*); fra Elev Frederik Holm.

5. Løddyr.

- 79 En Æske med Insekter; fra det zoologiske Museum ved Hr. Professor Schjødte.
 80-81 To Kasser med Biller; fra Skolens tidligere Elev Vilhelm Mørck.
 82-83 En Voxkage og en Hvepserede; fra Fru Schwensen.
 84 Et Glas med Crustaceer, Arachnider og Myriopoder; fra det zoologiske Museum ved Hr. Professor Schjødte.
 85 Nogle Rurer (*Balanus*) og Rørorme (*Serpula*), siddende paa Østersskaller.
 86 En Traadorm (*Gordius aquaticus*) i Spiritus.

6. Bløddyr.

- 87 Østersen (*Ostrea*) i Spiritus.
 88 Blaamuslingen (*Mytilus*) i Sp.
 89 En Samling Conchylier fra Ny Zeeland; fra Bispinde Monrad.
 90 Endeel Conchylier; fra Eleverne Frederik Holm, Johan Jensen, Frederik Hoffmann og Edvard Klein.
 91 En Stjernekorall (*Madrepora*); fra Elev Henrik Herløv.
 92 En Eremitkrebs (*Pagurus*) } fra Hr. Materialist Cand. pharm.
 93 En manglearmet Søstjerne. } Poulsen.

Skolens Samling af Tegneapparater.

-
1. 30 skyggede Ornamenttegninger,
 2. 14 skyggede Tegninger af Hoveder,
Hænder og Fødder,
 3. 25 mindre Tegninger af forskellige
Gjenstande,
 4. 40 do.
 5. 20 løse Blade.
 6. 8 Blomstertegninger,
 7. 4 Landskabstegninger,
 8. 34 Bygningstegninger af C. M. Teg-
ners „Architektonisk Album“,
 9. 14 løse Blade af samme Værk.
 10. C. F. Aagaard, Buntzen, Kyhn og N. Grove:
Landskabsfortegninger, 1—5 Hefte, 1871. 2 Expl.
(Gave fra Cultusministeriet.)
 11. 32 Gibs-Afstøbninger af Ornamentter.
 12. 1 Kumme (Terracotta).
 13. 14 Træklodser.
 14. Louis Delaistre: Cours complet de dessin
linéaire gradué et progressif. Paris 1855.
 15. Hetsch og Ursin: Geometriske Tabeller (med
Text), 48 paa Pap opklæbete Blade.
 16. C. V. Nielsen: Linear-Perspectiven. 32 Blade
med forklarende Text.
 17. 30 udskaarne Planfigurer af Pap,
 18. 14 geometriske Skeletlegemer af
Staaltraad,
 19. 10 Blade med Constructionstegnin-
ger, opklæbete paa Pap,
 20. 8 do. med Projectionstegninger,
 21. A. Andresens Samling af geometriske Pap-
Figurer.
-

} opklæ-
bede
paa Pap.

} paa Pap.

} udførte
af
Just
Hansen.

Skolens Disciples Bogsamling.

(Fortsættelse fra Progr. for 1868 og 1870.)

-
- 521-22 Aftenlæsning. 1870.
 523-24 Folkelæsning.
 525 Drengenes egen Bog.
 526 Fra Natur og Folkeliv.
 527 Zimmermann: Erindringer fra Felttoget 1864.
 528 Tausend und eine Nacht I, 1.
 529 Aftenlæsning. 1870.
 530 Folkelæsning (Absalon).
 531 Marryat: Kongens Eie.
 532 Aftenlæsning. 1870.
 533 Bjørnstjerne Bjørnson: Digte og Sange.
 534-36 Folkelæsning.
 537 Folkekalender for 1871.
 538 Folkelæsning.
 539 Aftenlæsning. 1870.
 540-49 W. Scott: Napoleons Levned. 1—10.
 550 Udsagn af Napoleon Bonaparte.
 551 Ludvig Bonaparte: Svar til W. Scott.
 552 Afbildninger til Nr. 538.
 553 Folkelæsning.
-

Skolens Gymnastikapparater.

-
- 1 Klavremaskine med Skraabjælke, 3 Stænger,
 Tougstige, glat Toug, Knudetoug.
 1 Voltigeerhest med Springbrædt.
 1 Voltigeerbuk med 4 Forhøjningsklodser.
 2 Voltigeermadratter.
 2 Sadelpuder.
 1 Springmaskine.
 1 Ligevægtsbrædt.

- 2 Trapezer.
- 2 Springetoug.
- 1 Trækketoug (30 Alen).
- 40 Jippetoug.
- 8 Par Haandvægte.
- 2 Sæt Huggetøi (2 Huggertes, 2 Masker, 2
Plastrons, 2 Handsker).
- 8 Huggertes (Gave fra Eleverne).
- 1 Salonbøsse med Skive (Gave fra Eleverne).
- 18 gamle Jerngeværer.
- 16 Trægeværer.
- 32 Exerceergeværer og 10 Miniérifler (Laan fra
Krigsministeriet.)
- 1 Krudtmaal.

Skolen eier tre Danebrogsfaner, een af dem, Skolefanen, Gave fra Eleverne.

SKOLEEFTERRETNINGER.

Endnu inden forrige Skoleaars Slutning, den 26de Juni 1870, bortkaldtes ved Døden exam. polyt. Carl Knud Lund, der siden December 1863 havde virket som Lærer her ved Skolen. Af den fleeraarige Brysts sygdom, der blev hans Død, lod han sig kun yderst sjældent afholde fra sin Skolegjerning; ofte mødte han paa Skolen saa lidende, at Medlærere og Elever ved første Øiekast maatte skjønne ham altfor svag til at kunne røgte sin Daggjerning; men neppe var denne begyndt, før Liv og Lethed vendte tilbage. Skolens Liv var hans Lyst; det var Ungdomskilden, der gjengav ham Kræfterne istedetfor at tære paa dem — indtil den Grændse naaedes, ved hvilken enhver Lægedom taber sin Kraft. Netop det, at hans barnlige Sind selv følte sig saa vel imellem de Unge, var

een af de væsentligste Betingelser for, at han kunde virke med Held, i flere Retninger med udmærket Held, som Lærer. Og, vil han mindes med Hengivenhed som Lærer og Medlærer, han vil ogsaa paa anden Viis mindes af de Mange, der færdedes med ham paa Skolen og udenfor den — jeg henpeger her blot paa hans musikalske Virksomhed — som Den, der altid var rede til Hjælp med Raad og Daad, mangen Gang langt ud over de Grændser, som Verdenskløgten afstikker for Selvhensynet. Blandt de talrige Taknemlighedens og Venskabets Vidnesbyrd, der kom til Orde ved hans Jordefærd, hidsætter jeg Haandværker-Sangforeningens Afskeds-hilsen til ham:

Brat har Du lagt Din ledende Stav;
 Tung er vor Gang til Din tidlige Grav!
 Tungsind og Kummer
 Du dyssed i Slummer,
 Stærk ved den Magt, som Dig Sangguden gav.
 Tonerne svulmed dybt i Dit Bryst,
 Vældede frem i Din Sorg, i Din Lyst;
 Derfor med Taare
 Vi krandse Din Baare,
 Ak! thi saa tidlig forstummed Din Røst.

H. R.

og Realskoleelevernes Farvel til ham ved Graven:

Til os, Dine Smaae, har Du stevnet
 Med Glæde, saalænge Du evned;
 Med Aand og med Haand var Du rede
 De Skatte, Du eied, at sprede.
 Og os har i Nætterne lange
 Du gjæstet vel tusinde Gange,
 Naar Drømmen Dig Lænkerne sprængte
 Og bragte Dig Alt, hvad Du tænkte.
 Med Blomster, med Tak og med Taare
 Vi dække til Afsked Din Baare.
 Hviil sødt, Du, vor Ven! — visselulle!
 Til Englen Dig vækker af Mulde!
 Et Hjem er der lovet os Alle,
 Som Fader vor trofast paakalde;
 Der samles Du med Dine Drenge —
 Farvel! — men farvel kun saalænge!

Fr. Dahl.

Om det ved Lunds Død ledigtblevne Embede, som paa Grund af muelig forestaaende Ændringer i Skolens Plan kun skulde besættes ved Constitution paa 1 Aar, indkom 24 Ansøgninger. Af de to af mig indstillede Ansøgere valgte Byraadet den 20de August Hr. exam. polyt. Johan Valdemar Bertelsen, der tiltraadte Embedet umiddelbart efter Sommerferien (26 August), ved hvilken Leilighed jeg bød ham de forsamlede Medlæreres og Elevers Velkommen.

Under 19 Mai f. A. udkom en Bekjendtgjørelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisnings-Væsenet, ved hvilken det bestemtes:

„at De, der have bestaaet den almindelige Forberedelsesexamen ved Universitetet eller Afgangsexamen for Realdisciple, begge af den høiere Grad, med et Antal af 61 Points i de 10 Fag, i hvilke der examineres ved den almindelige Forberedelsesexamen af høiere Grad ved Universitetet, forudsat at de tillige i de 4 Fag: Tydsk, Fransk, Naturhistorie og Geographie have erholdt mindst 4 g eller 20 Points, maae indstille sig til Adgangsexamen ved Universitetet eller Afgangsexamen ved de lærde Skoler uden at underkaste sig den ved Bekjendtgjørelsen af 30te November 1864 anordnede præliminære Prøve.“

Paa den af denne Bekjendtgjørelse hjemlede Ret, der ogsaa kommer Slagelse Realskole tilgode, henledes Opmærksomheden for de Elevers Vedkommende, for hvem en Videreuddannelse indtil Studentexamen paatænkes.

Hvorledes Slagelse Realskole vil stille sig med Hensyn til den under 1 April d. A. udkomne Lov om det lærde Skolevæsen, maa forbeholdes nærmere Overveielser.

Den 24 Septbr. afsluttede Realskolens Elever, i Overværelse af Hr. Oberst Thalbitzer og Hr. Captain Baron Pechlin, deres militære Sommerøvelser ved en Marsch og forskjellige Evolutioner, hvorpaa der, for 13 Elevers Vedkommende, afholdtes en Kapskydning paa 200 Alen om 3 af Skoleudvalget og Lærerne udsatte Præmier. Hver Skytte gjorde 3 Skud.

Udfaldet var 39 Points i 17 Træffere.

1ste Præmie, Plougs Digte, vandtes af Jens Claudius Nielsen (7 Points);

2den Præmie, en Skrivemappe, af Carl Christian Jensen (7 Points);

3die Præmie, Ingemanns Valdemar Seier, af Frederik Christian Blixencrone Gunnensen Harboe (7 Points).

Siden 19 Marts ere Eleverne i alle Skolens Klasser, undtagen Forberedelsesklassen, 1ste Kl. og 2den Kl. B, jævnlig øvede paa Skolepladsen og i Gymnastikhuset i Skydning med en af dem selv til Skolen skjænket Salonbøsse.

Fra 1 Mai har Hr. Bertelsen ved Sygdom været ganske eller tildeels afholdt fra sin Lærervirksomhed. Hans Timer besørgetes i hans Fraværelse ved Skolens øvrige Lærere og ved velvillig ydet anden Hjælp, for hvilken jeg herved bringer Skolens Tak.

Antallet af de Bøger, der i det forløbne Skoleaar ere blevne udlaante Eleverne af den for dem bestemte Bogsamling, har været 829 (57 til 4 A, 85 til 4 B, 218 til 3 A, 77 til 3 B, 288 til 2 A, 104 til 2 B); Medlemmernes Antal 39 (i de nævnte Klasser henholdsvis 2, 5, 12, 3, 12, 5).

I en Reol i Lærerværelset (hvor ogsaa Discipelbibliotheket findes), er, foruden de Ordbøger, Haandbøger og Lærebøger, som forud fandtes der, opstillet en større Samling (med de tidligere ialt 165 Bind) af lignende Værker, udtagne af Skolens Bibliothek, nærmest beregnet paa Afbenyttelse for Lærerne. En Fortegnelse over disse Værker og en Udlaansprotokol ere henlagte i samme Locale.

Den 17 Februar holdtes et Skolebal. Den 10 Juni gjorde Skolen, ad Jernbanen, en Skovtour til Korsør Skov. Ved Skoleballet blev følgende Sang sunget:

For Livet, ei for Skolen, man
 Jo bryde skal sit Ho'de;
 Folk bør dog see at komme an
 Et Sted paa denne Klode.
 Os Flyvekunstens Theorie
 Hr. Bertelsen forklarer,
 Nu vel, dens Praxis prøve vi
 Og ud i Verden farer:
 Ja kom, ja kom, vi stige i Ballon!
 Vil Damerne os følge blot? Hurra! allons! allons!

Hør Vesterhavet si'r Vovvov,
 Ja bjæf kun som den Bedste!
 Som Vikinger vi gaae paa Rov,
 John Bull ham vil vi gjæste;
 Men av! han er jo jaget væk
 Af Tin- og Tvist-Baroner.
 Ved Indus paa en Pengesæk
 Den Gjæve nu kun throner.
 Alas! Alas! John Bull he stole away,
 And cocks are only fighting, now, where gallant John did
 stay!

Afsted, afsted til Frankrigs Kyst!
 Der groer den ædle Drue.
 Men ak! der gjorde trangt og tyst
 Den grimme Pikkelhue;
 Et Øieblik blot til Bordeaux
 Og saa vi atter stige;
 En Skaal vi tømme eller to,
 Mens vort Farvel vi sigte:
 La France, la France! la belle! nous t'aimons;
 Ton cri de gloir', pour sûr, un jour tes fils retrouveront.

Nu har vi fløiet nok omkring,
 Mod Norden gaee vi atter;
 Men ak! Ballonen gjør et Sving
 Ind over Tydsklands Klatter.
 Eh bien! saa søge vi vor Vei
 Høit op i Æth'rens Strømme;
 Thi opad gaeer en Tydsker ei
 Engang i sine Drømme!
 Denn Deutsch, denn Deutsch, der Teufel nur es spricht
 Um Sünder zu bekeh'rn, er hat kein' ärger Strafe nicht.

Ja Gudskelov! vi atter kom
 Her hjem til Vang og Vænge;
 Saa freidigt her vi see os om:
 Vi er jo danske Dreng, e,
 Og Dansken er, vi føle vel,
 Vort Modersmaal det kjære,
 Det eier Udtryk for vor Sjel,
 Det skal vor Hilsen bære
 Til ham, til ham, vor kjære Rector Dahl,
 Der er vor Ven i Livet, ja, som hist i Skolesal!

H. B.

Skolens sædvanlige Halvaarsprøve bortfaldt
 paa Grund af en Øiensygdø, der i November og
 December havde angrebet en stor Deel af Eleverne.

Til dette Aars Realafgangsprøve, hvis
 mundtlige Deel overværes af Hr. Professor C. E.
 Mundt som Examenscommissær, stedes 9 af de
 10 Elever, der danne øverste Klasse (4 A.)

Skolens Læseplan og Aarsarbeide.

Forberedelsesklassen.

Børnene optages i denne Klasse helst i Sex-
 aarsalderen, ogsaa aldeles uden Forkundskaber.

Til dansk Læsning er brugt Matzens danske
 Læsehog for de lavere Klasser; nogle af Versene i
 Bogen ere lærte udenad. Daglig Hjemmstiil; Af-

skrift efter Bogen. Ved Fortælling og Samtale stræber man at vække Børnenes Sands og udvide deres Forestillingskreds i forskjellig Retning. I Historie mundtlig fortalt og gjengivet enkelte Stykker af Danmarkshistorien, især af Gudelæren og Sagnhistorien. I Skrivning læres foreløbig kun eet Alphabet (det engelske); Eleverne maae for at opflyttes være komne saa vidt, at de kunne skrive læselig Sammenskrift. I Regning have de flinkere gjenemgaaet de fiire Regningsarter med ubenævnte Tal paa Tavle; de tilsvarende Tabeller ere lærte i smaae Lectier. Hyppig Hovedregning. I Sang er lært Text og Melodie til en Deel lette Børnesange. I Tegning Øvelser paa Tavle efter Lærerens Fortegning paa den store Tavle. To Timer ugentlig Legemsøvelser (ligesaa i de øvrige Klasser).

Første Klasse.

I denne Klasse begyndes Bibelhistorie, Tydsk, Geographie og Naturhistorie. I Tydsk befæstes reen Udtale ved Chorlæsning, naar Lectien gives for. Det overholdes ved Fagene til Udenadlæren, at Læreren fortæller næste Dags Lectie, uafhængig af Lærebogens Ord og med saadanne Tilføielser, som tjene til at gjøre Indholdet ret anskueligt. Naturhistorie læres uden Bog, saaledes at Læreren til Foreviisningen af naturhistoriske Billeder knytter Forklaringer og Fortællinger, som næste Gang gjengives af Eleverne.

I Bibelhistorie er læst efter Balslev det gamle Testament indtil det babylonske Fangenskab; desuden ere 8 Psalmer lærte udenad. I Dansk er gjenlæst Størstdelen af Matzens Læsebog, 2 Deel; i Forbindelse hermed Staveøvelser; Taledele gjenemgaaede mundtlig; 15 Digte ere lærte udenad efter Krossings poetiske Læsebog, 1 Deel; dansk Dictat to Gange ugentlig deels med,

deels uden Forberedelse. I Tydsk er læst af Listovs Elementarbog Side 1—19. I Historie er mundtlig fortalt og gjengivet enkelte Stykker af Danmarks-historien, især af Gudelæren og Sagnhistorien. I Geographie er efter Rimestads Lærebog for Borger- og Almueskoler Danmark gennemgaaet; desuden er der givet en Oversigt over Europa og over Jorden efter Globus. I Naturhistorie efter mundtlig Gjennemgang og Foreviisning af Billeder: Pattedyrene, Fuglene og Fiskene. I Regning de fire Regningsarter med ubenævnte Tal; Hovedregning og Tabel. Sang i Forening med Forberedelsesklassen (s. o.) Skrivning efter Lærerens Forskrift i Skrivebøgerne. Tegning efter Helstedes Tegnebog; hver tredie Gang efter Lærerens Fortegning paa Skoletavlen.

Anden Klasse B.

Af nye Fag optages her: Engelsk og Musiklære; Underviisningen i Religion udvides ved Optagelse af Katechismus. Hvad der ved forrige Klasse er bemærket om Lectiernes Gjennemgang med Chorlæsning og Fortælling, finder ogsaa Sted her og i den følgende Klasse. Foruden Øvelserne i Skrivning paa Skolen kræves her og i de tre følgende Klasser eengang om Ugen nogle Sider Hjemmeskrivning.

I Religion er lært af Balslevs Bibelhistorie fra det babylonske Fangenskab til „Nogle andre Fortællinger af Jesu Liv“; nogle Psalmer. I Dansk er Matzens Læsebog, 2den Deel, benyttet til Læseøvelser og Analyse; det Væsentligste af Sproglæren efter Svendsens Schema; 2 Gange ugentlig Dictat, som gennemses paa Skolen, saaledes at Læreren sætter Mærke ved Feilene, der rettes af Eleverne selv. I Tydsk af Listovs Elementarbog Side 32—84; efter Beissels tydske Grammatik er læst Ar-

tiklen, Adjectiverne, Pronominerne, Præpositionerne og den regelmæssige Conjugation. I Engelsk er gennemgaaet Listovs Ledetraad til St. 42; de danske Stykker ere baade mundtlig og skriftlig oversatte paa Engelsk, hvorved Hjælpeverberne, med Undtagelse af „to do“, den regelmæssige Conjugation og enkelte Klasser af Pronominerne ere hyppig gennemgaaede. I Historie efter Barfods mindre Lærebog i Danmarks Historie forfra til Christian den 3die. I Geographie efter Rimestads Lærebog for Borger- og Almueskoler fra Spanien Bogen ud. I Naturhistorie efter Feddersens Naturens Bog: Pattedyrene, Fuglene, Fiskene, Krybdyrene og Padderne. Skolens Naturaliesamling og Afbildninger benyttes flittig her som ved den hele naturhistoriske Underviisning. I Regning benævnte Tal samt Reguladetri i lette Exempler; Tabel og Hovedregning. I Musikkære det Væsentligste af Bulls kortf. Musikkære; en Deel Sange, efter Berggreens tostemmige Sange, i Forbindelse med 3die og 4de Kl.; sammen med 2den Klasse A deels eenstemmig, deels tostemmig Sang. I Tegning Fortsættelse af Helsted, eller efter Lærerens Fortegning paa den store Tavle.

2den Klasse A.

Her optages af Nyt Fransk.

I Religion af Forklaringen t. Katech. fra Læren om Synden til Jesu Christi Gjerning; af Balslevs Bibelhistorie fra „Nogle Fortællinger af Jesu Liv“ Bogen ud; nogle Psalmer. I Dansk 5 Digte lærte udenad efter Krossings poet. Lærebog, 2den Deel; Svendsens Schema, udvidet ved mundtlige Meddelelser; Matzens Lærebog, 3die Deel, er benyttet til Læseøvelser og Analyse. I Tydsk af Rungs Lærebog for de lavere Kl. S. 1—55; af

Beissels tyske Grammatik som i forrige Klasse, desuden uregelmæssige Verber. I Engelsk Listovs Ledetr. fra St. 48's blandede Øvelser Bogen ud. I Fransk Ploetzes Syllabaire français til St. 70. I Historie efter Barfods mindre Lærebog i Danmarks Historie under Oldenborgerne indtil Christian den 9de. I Geographie Asien og Afrika efter Rimestads mindre Lærebog. I Naturhistorie, efter Feddersens Naturens Bog, Fiske, Leddyr og Bløddyr. I Regning Reguladetri; Tabel og Hovedregning. I Musikkære en noget udvidet Gjentagelse af Bulls Musikkære; Samsang efter Berggreens tostemmige Sange, som i 2 B. Tegning Fortsættelse fra forrige Klasse.

3die Klasse B.

Her optages af Nyt Arithmetik og geometrisk Tegning.

I Religion er læst det nye Testament efter Angers Udtog, indtil Corneliusses Historie; en Deel af de tilsvarende Stykker lærte i Testamentet; Katechismens væsentligste Stykker efter Balslev; efter Hammerichs „100 Psalmer“ 17 Psalmer lærte udenad. I Dansk Oplæsning og Analyse af Matzens danske Læsebog, 3 Deel; Nordens Mythologie mundtlig gennemgaaet til skriftlig Gjengivelse og belyst ved Oplæsning af enkelte Partier af Øhlenschlägers „Nordens Guder“; efter Krossings poetiske Læsebog ere lærte udenad: „Roeskilde bygges“ og „Slaget paa Rheden“; Stil 2 Gange om Ugen, bestaaende i Gjengivelse af noget Forelæst, selvalgte Fortællinger med opgivet Emne, lettere Beskrivelser, afvejlende med Dictat; Forelæsning af danske Værker. I Tydsk af Rungs Læsebog for de lavere Kl. S. 48-103, Bøiningsformerne heelt gennemgaaede; een Stil ugentlig efter Jürses og Rungs Materialier. I Engelsk Listovs Ledetraad, 2 Afdel;

Grammatik efter Rosing. I Fransk Pios Læseb. for Mellemlasserne til Side 39; Ingerslevs Grammatik: Verber, Pronominer og Talord. I Historie den gamle Historie efter Bohrs mindre Læreb. i Verdenshistorien. I Geographie efter Rimestads mindre Geogr. fra England til Preussen. I Naturhistorie Pattedyrene, Fuglene, Edderkopperne, Tusindbenene, Krebsdyrene, Ledormene, Hvidormene og Bløddyrene efter Feddersens større Naturhistorie. I Arithmetik efter Steens elementære Arithmetik de fire Regningsarter, Kvadratoruddragning, lette Ligninger af første Grad. I Regning Brøkgregning; Hovedregning. Samsang efter Berggreens tostemmige Sange, sammen med 2den og 4de Kl. Tegning, ogsaa geometrisk af og til, og Perspektivtegning i denne og de følgende Klasser.

Tredie Klasse A.

Af Nyt optages her Geometrie, Plantelære og Naturlære.

I Religion som i 3 B. I Dansk Matzens danske Læsebog, 3 Deel, benyttet til Oplæsning og Analyse; efter Krossings poetiske Læsebog, 2 D., ere lærte udenad: Fregatten Ørnens Brand, Fjeldspringet og Hakon Jarl; Stileopgaverne af lidt vanskeligere Natur end i 3 Kl. B.; i Slutningen af Aaret er forelæst og derefter skriftlig gjengivet Afhandling over Emner, hvis Behandling kræver en modnere Tænkning; Forelæsning af danske Værker. I Tydsk af Hjorts Læsebogs prosaiske Deel S. 21-74; efter Simonsens Gram. Formlæren repeteret; Stiil eengang ugentlig. I Engelsk af Listovs Læsebog 1 Afd. fra S. 23 Bogen ud; mundtlig og skriftlig Stiil efter Listovs Stiiløvelser fra S. 23 Bogen ud; Grammatik efter Rosings engelske Grammatik. I Fransk J. Pios Contes français til S.

44; Formlæren efter Beissels fr. Gram. I Historie den gamle og Middelalderens Historie efter Kofods fragmentariske Lærebog i Verdenshistorien. I Geographie efter Rimestads mindre Geogr. fra Asien Bogen ud. I Naturhistorie Pattedyr, Fugle og Bløddyr efter Feddersens Dyrerigets Naturhistorie og efter Petits Lærebog Indledningen og enkelte Familier af Femtalsplanterne. I Naturlære er der, med Holtens Lærebog som Grundlag, ved Forsøg og Forklaringer givet en Oversigt over de almindelige Naturlove. I Arithmetik Steens elementære Arithmetik fra Proportioner Bogen ud; det Vigtigste af Læren om Potents uden Bog; Ligninger af 1ste Grad med een eller flere Ubekjendte. I Geometrie Mundts Lærebog indtil Artikel 175. Skriftlige matematiske Øvelser. I Regning Procent- og Rentesregning, Selskabsregning, samt omvendt og sammensat Reguladetri; Hovedregning. Sang i Forening med 3 Klasse B. (s. o.). Tegning, meest geometrisk.

Fjerde Klasse B.

I Religion Lucasses Evangelium gennemgaaet i Bibellæsningstimer. I Dansk Stile til Øvelse dels i Gjengivelse af noget i Skolen Læst, dels i selvstændigere Tankeudvikling; efter Hammerichs „Danske Læsestværker“: Holbergs, Ewalds, Baggesens, Ingemanns og Øhlenschlægers Levnedsløb; af Digtene, til Klaring af nævnte Forfatteres Eiendommeligheder, ere lærte udenad Holbergs „Paars i festligt Optog“, Ewalds „Elegie“ og „Valkyriernes Sang“, Baggesens „Kjæmpevisen“, Øhlenschlægers „Morgenvandring“, samt (efter Holsts poetiske Læsebog) Vilsters „Ludvig Holberg“, Wessels „Gaffelen.“ Forelæsning af disse Digteres Værker; Oplæsning og Analyse af H.s „D. L.“. I Tydsk Schillers Vilhelm Tell og af Hjorts st. t. Læsebog

circa 40 Sider; det vigtigste af Syntaxen efter Simonsens Grammatik; Stile med tilhørende Omstile. I Engelsk Listovs Udvalg af engelske Forfatters Skrifter 1 Hefte; Rosings Grammatik; Stile efter Listovs Stiløvelser. I Fransk Fistaines Lectures variées S. 79—94, S. 162—210, S. 226—241, S. 270—285, Formlæren efter Krøyers Grammatik. I Historie Hist. vigt. Begivenheder til den preussiske Syvaarskrig; Danmarks Historie efter Barfods Lærebog forfra til Christan den 4de. I Geographie Størstedelen af Rimestads mindre Geographie. I Naturhistorie Dyreriget fra Edderkopperne repeteret efter Lützens Lærebog Nr. 2; Plantelæren gennemgaaet indtil de eenfrøbladede Planter efter Petits Lærebog; Plantelæren gennemgaaes i Sommermaanederne, da der haves levende Planter; oftere botaniske Excursioner. Naturlære efter Holtens Lærebog, med Overspringelse af flere Afsnit. I Arithmetik Steens Elementær Algebra til Logarithmer; Ligninger af 1ste og 2den Grad. I Geometrie Mundts Lærebog indtil Chorders Beregning; jævnlig skriftlige Opgaver. I Regning allehaande praktiske Regne-Opgaver til Udvikling af Tænksomheden og Opfindelsesevnen. Samsang efter Berggreens tostemmige Sange, sammen med 2den og 3die Kl. Tegning, dels Frihaandst. efter Gibsafstøbninger, dels geometrisk (Projectionstegning).

4de Klasse A.

Denne Klasse afsluttes med Real-Afgangsprøven („den strængere Grad“). Lavalderen ved Udgangen er 15 Aar. Af Nyt optages Svensk og Chemie.

I Religion det Samme som 4de Kl. B. I Dansk Stile vexelviis med Gjengivelsens, Selvtænkningens og Indbildningskraftens Udvikling som Hovedformaal. Af og til Opgaver besvarede i Fore-

drag for og Samtale med Eleverne. Oplæsning af danske Værker. I Svensk nogle af Hammerichs „Læsestykker“. I Tydsk repeteret (deelveis ogsaa første Gang læst) Hjorts Læsebog S. 20—122, Schillers Wilhelm Tell og Jungfrau von Orleans; Simonsens Grammatik; Stile sædvanlig hver Uge. I Engelsk Listovs Udvalg af engelske Forfattere, 1ste og 2det Hefte; Rosings Grammatik; Stile sædvanlig hver Uge. I Fransk Fistaines Læsebog S. 15—33, 58—99, 133—146, 162—210, 270—285, 314—380; Krøyers Grammatik, med Forbigaaelse af enkelte Stykker af Syntaxen. I Historie Kofods fragmentariske Lærebog; Barfods Danmarkshistorie. I Geographie Rimestads mindre Lærebog. I Naturhistorie Zoologie efter Lützens mindre, Botanik efter Petits Lærebog; af og til Excursioner. I Naturlære Holtens Lærebog m. Undt. af enkelte Partier, navnlig Læren om Lyset; Johnstrups „De chemiske Grundstoffer“. I Arithmetik og Geometrie det krævede Cursus henholdsvis efter Steens og Mundts Lærebøger; nogle Tilføielser og Ændringer skriftlig meddeelte; jævnlig skriftlig Løsning af Opgaver. — I Regning allehaande praktiske Opgaver til Udvikling af Tænksohmheden og Opfindelsesevnen. Samsang efter Berggreens tostemmige Sange. Tegning, deels Frihaandstegning efter Gibbsafstøbninger, deels geometrisk (Projectionstegning); af og til, udenfor Skoletiden, Perspectivegning.

STATISTISKE MEDDELELSER.

Til den ifjor afholdte Real-Afgangsprøve her i Skolen var Professor V. Bjerring ministerielt beskikket som Examenscommissær. Den skriftlige Prøve fandt Sted 23, 25, 27 og 28 Juni, For- og Efterm. (8—12 og 4—8); den mundtlige Prøve afholdtes 11, 12 og 13 Juli: i Fransk (overhørende Lærer: Hr. Rosendahl; Meddommere: Prof. Bjerring og Bestyreren); Engelsk (Hr. Rosendahl; Prof. Bjerring og Hr. Garben); Tydsk (Hr. Garben; Prof. Bjerring og Bestyreren); Historie (Hr. Toepfer; Prof. Bjerring og Hr. Lassen); Geographie (Hr. Garben; Prof. Bjerring og Hr. Lassen); Naturhistorie (Hr. Toepfer; Dr. Ditlevsen og Hr. Rosendahl); Naturlære (Bestyreren; Redact. Friis og Hr. Toepfer); Arithmetik og Geometrie (Bestyreren; Bankbogholder Beck, Hr. Toepfer og Hr. J. Hansen). Udarbejdelserne i Modersmaalet bedømtes af Bestyreren, Dr. Viborg og Hr. Lassen; Frihaands-tegning og Skrivning af Hr. Just Hansen, Cancellie-raad Kyhl og Hr. Lassen.

Til denne Prøve stedtes:

1. **Jens Peter Frederik Døderlein Dahl**, Søn af Realskolebestyrer Dahl i Slagelse, født 5 April 1855, indtraadt i Skolen i Januar 1867;
2. **Andreas Dons**, Søn af Hr. Forpagter Dons paa Lerchenborg, f. 30 Aug. 1852, indtraadt i Skolen i Mai 1867;
3. **Frederik Christian Frederiksen**, Søn af Hr. Brændeviinsbrænder Frederiksen i Slagelse, f. 31 Decbr. 1852, indtraadt i Skolen i Marts 1866;
4. **Emil Theodor Hansen**, Søn af Hr. Ladefoged H. Olsen paa Falkenstein, f. 4 Febr. 1853, indtraadt i Skolen i Januar 1865;
5. **Jens Wilhelm Alfred Jensen**, Søn af Hr.

Sognefoged H. Jensen i Høve, f. 10 Juli 1854, indtraadt i Skolen i April 1866;

6. Carl Johan Christian Lauritzen, Søn af Hr. Toldforvalter Lauritzen i Slagelse, f. 27 Juni 1855, indtraadt i Skolen i Mai 1861;

7. Carl Vilhelm Mørck, Søn af afdøde Toldcontrolør Mørck i Landskrona, født 4 Juni 1854, indtraadt i Skolen i Juni 1864;

8. Lorenz Ludvig Mørck, Tvillingbroder til C. V. Mørck, indtraadt i Skolen i Juni 1864.

9. Peter Herman Gottlieb Trock, Søn af Hr. Forpagter Trock paa Kragerupgaard, født 25 Juni 1854, indtraadt i Skolen i August 1862;

10. Jens Emil Theodor Clausen Westengaard, Søn af Hr. Skolelærer Westengaard i Bisserup, født 15 Juni 1852, indtraadt i Skolen i August 1867.

Udfaldet var følgende:

	Modersmaalet.	Tyask.	Engelsk.	Fransk.	Historie.	Geographie.	Naturhistorie.	Naturlære.	Arithmetik og prakt. Regning.	Geometrie og geom. Tegning.	Skrivning og Frihaandstegn.	Points.
J. P. F. D. Dahl	ug	ug	ug	ug	ug	ug	ug	ug	ug	ug	ug	88
A. Dons	g	g	ml	tg	g	g	mg	g	g	g	mg	43
F. C. Frederiksen	g	g	g	g	mg	mg	mg	mg	mg	mg	mg	69
E. T. Hansen	mg	g	g	g	mg	mg	ug	mg	mg	mg	ug	73
J. V. A. Jensen	ug	mg	mg	g	ug	mg	ug	ug	ug	ug	ug	82
C. J. C. Lauritzen	mg	mg	g	g	mg	mg	mg	ug	ug	ug	mg	76
C. V. Mørck	mg	mg	mg	ug	ug	ug	mg	ug	mg	ug	ug	83
L. L. Mørck	mg	g	ug	mg	g	g	g	g	mg	g	ug	66
P. H. G. Trock	g	tg	tg	g	g	mg	mg	mg	mg	g	g	55
J. E. T. C. Westengaard	mg	mg	g	mg	ug	ug	ug	ug	g	tg	mg	71

Herefter afgik disse 10 Elever fra Skolen med Afgangsbrevs, J. P. Dahl og V. Mørck „med Udmærkelse“, hvortil udkræves mindst 83 Points.

Opgaverne til den skriftlige Prøve vare:

I Modersmaalet:

I. Gjengivelse af et bekjendt Stof:

Keiser Karl den Store.

II. Fri Opgave:

Hvorledes bør Mennesket behandle Dyrene, især dem, som han bruger ved sit Arbejde? Hvorfor er Dyrplageri stygt?

I Tydsk:

Et mærkeligt Exempel paa Forgiftelse ved et Øglebid ¹⁾ oplevede Naturforskeren Dr. Lenz. En Karl gjorde sig til af at kjende et Middel, ved hvilket han uskadt kunde udsætte sig for Øglebid. Han kom til Lenz, som havde flere levende Øgler ²⁾ i en Kasse til sine Forsøg, og bad ham om at vise sig dem. Han pralede af at kjende dem vel, og vilde for at vise, hvor lidt han frygtede for dem, tage en i Haanden. Før Lenz ret saac til ³⁾, greb han i Kassen og tog en op, idet han udtalte nogle uforstaaelige Trylleord ⁴⁾. Dyret hvislede ⁵⁾ stærkt; desuagtet stak han dets Hoved i Munden og lod som om han tyggede paa det. Snart efter trak han Øglen ud igjen og kastede den i Kassen, spyttede tre Gange Blod og sagde, idet hans Øine lignede en Rasendes: Det er intet med min Videnskab; min Bog har bedraget mig! Lenz vidste ikke, om det var Bedrageri eller Alvor, og forlangte, at han skulde vise ham Tungen. Han vægrede sig, klagede over Smerte, betegnede Biddets Sted paa Tungen og ønskede at gaae hjem; han gik endnu med faste Skridt for at hente sin Hat, men vaklede ⁶⁾ snart og faldt om, stod igjen op og faldt igjen om. Han talte endnu tydelig, men sagte, og Øinene bleve mattere; han klagede over Tungthed i Hovedet. Man bar ham hen paa en Stol; han blev rolig siddende, klagede over Sult, fordrede Vand men drak ikke, lod Hovedet synke, begyndte at ralle ⁷⁾ og døde.

1) Otternbisz. 2) die Viper. 3) sich versehen. 4) Zauberwort.
5) züngeln. 6) wanken. 7) röcheln.

I Engelsk:

Den Habessinske Reisende Bruce giver en meget levende Beskrivelse af Udbrudet¹⁾ og Virkningerne af den dræbende²⁾ Ørken-Storm.

„Kl. 11. siger han, medens vi med stor Fornøielse betragtede de takkede³⁾ Bjergtoppe, som vi stærkt havde nærmet os, og hvor vi skulde forfriske os ved Overflod af godt Vand, raabte vor Fører, Zdris, med lydelig Stemme: „Faldet ned paa Ansigtet, Samum⁴⁾ kommer!“ Jeg saae da i Sydost en Taage⁵⁾ hæve sig, der i Farve lignede Regnbuens Purpur, men ikke fuldt saa tæt⁶⁾ og tyk. Den optog ikke ganske tyve Alen⁷⁾ i Brede og var tolv Fod over Jordbunden. Det var en Art Rødme⁸⁾ i Luften, og det bevægede sig meget hurtigt, idet jeg neppe kunde faae Tid til at kaste mig paa Jorden med Hovedet mod Nord, da jeg følte Luftstrømmens Hede over mit Ansigt. Vi laae Alle udstrakte paa Jorden som døde,

indtil Zdris fortalte, at det nu var blæst hen over os. Luftsynet eller Purpurtaagen var forsvundet, men den lette Luftning, som endnu blæste, havde en Hede, der truede med at kvæle os.

1) appearance. 2) suffocating. 3) rugged. 4) Simoom. 5) haze. 6) compressed. 7) yard. 8) blush.

I Arithmetik:

Værdierne af x og y søges

I) af Ligningerne

72

$$(ax-by)(a^2-b^2) = a^2-b^2-2ab$$

$$(bx+ay)(a^2-b^2) = a^2-b^2+2ab$$

II) af Ligningerne

79

$$16x-27y = 31xy$$

$$72x + 180y = -95xy.$$

I begge Opgaver prøves Rigtigheden af de fundne Værdier ved at indsætte dem i de givne Ligninger.

I Regning:

A, B og C forene sig om et Handelsforetagende og anstige D som Forretningsfører. A bidrager 163 Rd. 42 Sk., B 77 Rd. 30 Sk., C 129 Rd. 48 Sk. Der vindes 134 Rd. 6Sk. Deraf skal D forud have $11\frac{1}{2}$ pCt. Resten deles imellem A, B og C i Forhold til deres Indskud. Hvor Meget faaer Hver?

De søgte Størrelser angives i Rigsdaler og Skilling uden Brøk.

I Geometrie:

I. Hvad er Indholdet af den i Cirkelen indskrevne regulære Ottekant, naar Cirkelens eget Indhold er 1,11073 Kvadrat-Fod?

II. Hvad er Indholdet af et Cirkeludsnit, hvis Vinkel er $19^{\circ} 27' 5''$, naar Buen i Længdemaal er 171 Fod?

I begge Opgaver udføres Beregningen med den Nøiagtighed, som femcifrede Logarithmer kunne give.

I geometrisk Tegning:

Man tegner den horizontale og verticale Projection af et Prisme, hvis Grundflade er en regulær Sexkant, og hvis Axe er lodret paa Grundfladen og 3 Gange saa stor, som Grundfladens største Radius. Prismet skal være saaledes stillet, at Axen er parallel med det verticale Plan, men har en Hældning af 45° mod det horizontale Plan.

Antallet af Skolens Elever er (17 Juni) 92; i Aarets Løb ere indkomne 23, udgaaede 20, foruden de 10, som underkastede sig Afgangsprøven.

De ere fordeelte i følgende 8 Klasser:

4de Klasse A med 10 Elever.

—	—	B	—	6	—
3die	—	A	—	11	—
—	—	B	—	10	—
2den	—	A	—	21	—
—	—	B	—	15	—
1ste	—	—	—	10	—
Forberedelsesk.				9	—

Af disse ere 28 Udenbyes.

I efterstaaende Liste over Lærefagenes Fordeling staae de for to paa hinanden følgende Klasser særlige Timer paa begge Sider af de fælles:

	4 Kl.		3 Kl.		2den Kl.		1 Kl.		Forb. Kl.
	A	B	A	B	A	B			
Religion og Bibelh.	1			2	2	2		2	
Modersmaalet . .	3	3	3	3	5	5		6	4
Tydsk	4	4	4	4	3	3	1		
Engelsk	3	3	3	3	3	3			
Fransk	3	3	3	4	4				
Historie	3	3	2	2	2	2		2	
Geographie	2	2	2	2	2	2	2		
Naturhistorie . . .	3	3	2	2	2	2	2		
Naturlære	3	3							
Mathematik	5	6*	4*	3*					
Regning	2		2	1	2	3	4	5	***
Skrivning	1		2		2	3***		5	
Tegning	3	2	2		2	2		2	
Musiklære og Sang	1		1		1	1		2	
Gymnastik	2**		2**		2			2	
	39	39	35	35	34	32		31	28

I een af Matematiktimerne (*) var 4 B sammen med 3 A, i en anden med 3 B. Een af Gymnastiktimerne (**) anvendtes til militære Øvelser for 3 og 4 Kl. i Fællig. I een Time (***) sysselsattes samtidig 2 B med Skrivning, 1 og Frbkl. med Regning. — I Alt: 229 Lærertimer, 273 Elevtimer, af hvilke 39 Fællestimer for to, 1 for tre og 1 for fire Klasser. — Fra Nytaar af forøgedes Hr. Lassens Timer i 1 Kl. og Frbkl. med 2, og i 4 A bortfaldt Sang-, Gymnastik- og Skrive-Timerne samtidig med at Timeantallet forøgedes for andre Fags Vedkommende.

Tredje Klasse A: Matzens danske Læsebog, 3 Deel. Krosings poetiske Læsebog, 2 Deel. Hjorts tyske Læsebog, pros. D. Materialier af Jürs og Rung. En tydsk Ordbog. Rosings engelske Grammatik. Listovs engelske Læsestykker og Stiiløvelser, 1 Afd. Rosings engelske Ordbog. Pios Læsebog for Mellemlasserne. Ingerslevs franske Grammatik. Borring og Gregersens franske Ordbog. Angers Udtog af den bibelske Historie. Balslevs Forklaring til Luthers Katechismus. Hammerich: 100 Psalmer. Det nye Testament. Bohrs mindre Lærebog i Verdenshistorien. Bergs Atlas over den gamle Verden. Barfods mindre Lærebog i Danmarks Historie Rimestads mindre Geographie. Et Atlas. Feddersens større Zoologie. Petits Lærebog i Botanik. Mundts Geometrie. Jensens Regnebog, 3 Afdeling. Berggreens tostemmige Sange, 3 Hefte. Et Tegnebestik. En Tegnebog med stift Bind. En Charakterbog.

Fjerde Klasse: Hammerichs danske Læsest. Schillers die Jungfrau von Orleans. Hjorts tyske Læseb., pros. Deel. Simonsens tyske Formlære og Syntax. Lorentzens tyske Stiiløvelser. En tydsk Ordbog. Listovs Udvalg af engelske Forfattere, 1ste og 2det Hefte. Rosings engelske Grammatik. Listovs Stiiløvelser, 2 Coursus. Rosings engelske Ordbog. Fistaines franske Læsebog. Ingerslevs franske Grammatik. Borring og Gregersens franske Ordbog. Det nye Testament. Kofods Hist. vigtigste Begivenheder. Bergs Atlas over den gamle Verden. Barfods mindre Danmarkshistorie. Rimestads mindre Geographie. Et Atlas. Feddersens større Zoologie. Petits Lærebog i Botanik. Mundts Geometrie. Steens Elementær Algebra. La Landes Logarithmetavle ved Køhler. Holten: Læren om Naturens almindelige Love. Johnstrup: De chemiske Grundstoffer. Berggreens tostemmige Sange, 3. Hefte. Et Tegnebestik. 2 Tegneböger. En Charakterbog.

Den skriftlige Afgangsprøve.

Torsdag 22 Juni 8—12 Udarbeidelse i Modersmaalet (bunden Opgave). 4—8 Regning.
 Fredag 23 Juni 8—12 Geometrie. 4—8 Tydsk Stiil.
 Mandag 26 Juni 8—12 Udarbeidelse i Modersmaalet (fri Opgave). 4—8 Geometrisk Tegning.
 Tirsdag 27 Juni 8—12 Arithmetik. 4—8 Engelsk Stiil.

Den mundtlige Afgangsprøve.

Mandag 10 Juli Kl. 5 Mathematik, I; Kl. 9 Engelsk, I og II;
 Kl. 12 Naturlære, II.
 Tirsdag 11 Juli Kl. 5 Naturlære, I; Kl. 9 Tydsk, I og II;
 Kl. 12 Mathematik, II.
 Onsdag 12 Juli Kl. 9 Naturhistorie, I; Kl. 12 Fransk, I og II;
 Kl. 5 Naturhistorie, II.
 Torsdag 13 Juli Kl. 9 Geographie, Kl. 5 Historie, I og II.
 Afdeling I: J. H. Bagge, V. F. Budtz, J. L. Christensen, F.

C. B. G. Harboe, C. E. F. Møller.
 Afdeling II: C. G. Mørck, J. L. Ravn, V. J. Svendsen, E.
 J. T. Timm.

Den skriftlige Aarsprøve.

- 4 Kl. B. Fredag 7 Juli 8—11 Dansk Stil I. Løvedag 8
 Juli 8—11 Dansk Stil II. 12—2 Geometrisk Tegning.
 Fredag 14 Juli 8—10 Regning. 12—2 Tydsk Stil. 4—6
 Geometrie. Løvedag 15 Juli 8—10 Engelsk Stil. 10—12
 Arithmetik.
- 3 Kl. A. Løvedag 8 Juli 8—11 Dansk Stil. 12—2 Geome-
 trisk Tegning. Fredag 14 Juli 8—10 Regning; 12—2
 Tydsk Stil. Løvedag 15 Juli 8—10 Engelsk Stil.
- 3 Kl. B. Løvedag 8 Juli 8—11 Dansk Stil; 12—2 Geome-
 trisk Tegning. Fredag 14 Juli 8—10 Regning; 12—2
 Tydsk Stil. Løvedag 15 Juli 8—10 engelsk Stil.
- 2 Kl. A. Fredag 14 Juli 8—9 Retskrivning; 9—10 Tydsk
 Dictat; 10—1 Regning.
- 2 Kl. B. Fredag 14 Juli 8—10 Regning; 10—11 Retskriv-
 ning.
- 1 Kl. Fredag 14 Juli 9—10 Retskrivning; 4—6 Regning.
 Prøverne i Skrivning og Frihaandstegning ere udførte i Skole-
 aarets sidste Skrive- og Tegne-Timer.
- 4 Kl. B. er fri under den mundtlige Afgangsprøve; 3 Kl. A.
 og 3 Kl. B. frie 10 og 11 Juli; 2 Kl. A., 2 Kl. B., 1 Kl.
 og Frbkl. frie 12 og 13 Juli.

Den mundtlige Aarsprøve.

Løvedag 15 Juli Kl. 2. Skolens Sangprøve.

4 Klasse B.

I Værelset Nr. 10.

Mandag 17 Juli 10—12 Arithmetik; 12—2 Fransk.
 Tirsdag 18 Juli 8—10 Tydsk; 4—6 Naturhistorie.
 Onsdag 19 Juli 8—10 Engelsk; 4—6 Naturlære.
 Torsdag 20 Juli 10—12 Geographie; 4—6 Geometrie.
 Fredag 21 Juli 10—12 Historie.

3 Klasse A.

I Værelset Nr. 4.

Mandag 17 Juli 8—10 Tydsk; 4—6 Religion.
 Tirsdag 18 Juli 10—12 Historie.
 Onsdag 19 Juli 8—10 Arithmetik; 12—2 Fransk.
 Torsdag 20 Juli 8—10 Geometrie; 12—2 Naturhistorie.
 Fredag 21 Juli 8—10 Geographie; 4—6 Engelsk.

3 Klasse B.

I Værelset Nr. 8.

Mandag 17 Juli 8—10 Religion; 10—12 Engelsk.
 Tirsdag 18 Juli 10—12 Geographie; 4—6 Arithmetik.
 Onsdag 19 Juli 4—6 Tydsk.

Torsdag 20 Juli 10—12 Fransk.
 Fredag 21 Juli 12—2 Naturhistorie.
 Løverdag 22 Juli 8—10 Historie.

2 Klasse A.

I Værelset Nr. 3.

Mandag 17 Juli 8—11 Dansk; 12—3 Musiklære; 4—7 Religion.
 Tirsdag 18 Juli 8—11 Engelsk; 4—7 Tydsk.
 Onsdag 19 Juli 10—1 Geographie.
 Torsdag 20 Juli 8—11 Naturhistorie; 4—7 Historie.
 Fredag 21 Juli 8—11 Fransk.

2 Klasse B.

I Værelset Nr. 1.

Mandag 17 Juli 10—12 Naturhistorie.
 Tirsdag 18 Juli 10—12 Dansk.
 Onsdag 19 Juli 8—10 Religion; 12—2 Historie.
 Torsdag 20 Juli 12—2 Tydsk; 4—6 Engelsk.
 Fredag 21 Juli 10—12 Geographie.

1 Klasse.

I Værelset Nr. 8.

Mandag 17 Juli 12—2 Geographie.
 Tirsdag 18 Juli 8—10 Religion; 12—2 Historie.
 Onsdag 19 Juli 10—12 Naturhistorie.
 Torsdag 20 Juli 8—10 Tydsk; 12—2 Dansk.

Forberedelsesklassen.

I Værelset Nr. 10.

Mandag 17 Juli 4—6 Regning.
 Onsdag 19 Juli 10—12 Dansk.
 Fredag 21 Juli 8—10 Historie.

Løverdag 22 Juli Kl. 12 Skolens Gymnastikprøve.

Løverdag 22 Juli Kl. 4 meddeles Prøvens Udfald, samt foretages Omflytning og Opflytning.

Til at overvære de mundtlige Prøver indbydes Elevernes Forældre eller Værger og Enhver, som har Interesse for Skolen.

Nye Elever prøves Mandag d. 24 Juli Kl. 10 eller Torsdag 24 August Kl. 10, helst den første Dag.

Fredag 25 August Kl. 8 begynder Underviisningen i det nye Skoleaar.

De ere fordeelte i følgende 8 Klasser:

4de Klasse A med 10 Elever.

—	—	B	—	6	—
3die	—	A	—	11	—
—	—	B	—	10	—
2den	—	A	—	21	—
—	—	B	—	15	—
1ste	—	—	—	10	—
Forberedelseskl.				9	—

Af disse ere 28 Udenbyes.

I efterstaaende Liste over Lærefagenes Fordeling staae de for to paa hinanden følgende Klasser særlige Timer paa begge Sider af de fælles:

	4 Kl.		3 Kl.		2den Kl.		1 Kl.		Forb. Kl.
	A	B	A	B	A	B			
Religion og Bibelh.	1		2		2	2	2		
Modersmaalet . .	3	3	3	3	5	5		6	4
Tydsk	4	4	4	4	3	3	1		
Engelsk	3	3	3	3	3	3			
Fransk	3	3	3	4	4				
Historie	3	3	2	2	2	2		2	
Geographie	2	2	2	2	2	2	2		
Naturhistorie . . .	3	3	2	2	2	2	2		
Naturlære	3	3							
Mathematik	5	6*	4*	3*					
Regning	2		2	1	2	3	4	5	***
Skrivning	1		2	2	2	3***		5	
Tegning	3	2	2	2	2	2		2	
Musiklære og Sang	1		1		1	1		2	
Gymnastik	2**		2**		2			2	
	39	39	35	35	34	32	31	28	

I een af Matematiktimerne (*) var 4 B sammen med 3 A, i en anden med 3 B. Een af Gymnastiktimerne (**) anvendtes til militære Øvelser for 3 og 4 Kl. i Fællig. I een Time (***) sysselsattes samtidig 2 B med Skrivning, 1 og Frbkl. med Regning. — I Alt: 229 Lærertimer, 273 Elevtimer, af hvilke 39 Fællestimer for to, 1 for tre og 1 for fire Klasser. — Fra Nytaar af forøgedes Hr. Lassens Timer i 1 Kl. og Frbkl. med 2, og i 4 A bortfaldt Sang-, Gymnastik- og Skrive-Timerne samtidig med at Timeantallet forøgedes for andre Fags Vedkommende.

Mellem Lærerne er Underviisningen saaledes fordeelt:

- Hr. Exam. polyt. J. V. Bertelsen underviser i Naturlære i 4 Kl. og 3 Kl. A, i Regning gennem alle Klasser, i Skrivning i 4, 3 og 2 Kl.; 34 Timer ugentlig.
- Cand. mag. Fr. Dahl, Skolens Bestyrer, i Modersmaalet i 4 Kl. A., i Mathematik i 4 og 3 Kl.; 19 Timer ugentlig.
- Hr. Organist, Lieutenant V. Dahl i Musikkære og Sang i alle Kl.; 7 Timer ugentlig.
- Hr. Cand. theol. H. Garben i Geographie i 4, 3 og 2 Kl., Tydsk i hele Skolen; 35 Timer ugentlig. Deeltager i det daglige Tilsyn.
- Hr. P. Hagen i Gymnastik gennem hele Skolen; 7 Timer ugentlig.
- Hr. Maler, Danebrogsmand J. Hansen i Tegning gennem alle Kl.; 15 Timer ugentlig.
- Hr. Cand. theol. E. Lassen i Modersmaalet i alle Kl. undtagen 4 Kl. A, Religion i 1 Kl., Skrivning i 1 Kl. og Forberedelsesklassen; 36 Timer ugentlig.
- Hr. Pastor Richter i Religion i 4 og 3 Kl.; 3 Timer ugentlig.
- Hr. Cand. phil. H. Rosendahl i Engelsk og Fransk gennem alle Kl.; 35 Timer ugentlig.
- Hr. Seminarist P. A. E. Toepfer i Religion i 2 Kl., Historie og Naturhistorie gennem alle Kl., Geographie i 1 Kl.; 38 Timer ugentlig.
-

Næste Aar bruges i

Forberedelsesklassen: Matzens danske Læsebog for de lavere Klasser. For de første Begyndere: Chr. Winthers Abcbog. Lunds Regnetabel. En Charakterbog.

Første Klasse: Matzens danske Læsebog, 2den Deel. Krossings poetiske Læsebog, 1 Deel. Listovs tyske Elementarvog (1864). Balslevs Bibelhistorie. Hammerich: 100 Psalmer. Rimestads geographiske Lærebog for Borger- og Almueskoler. Et Atlas (helst Erslevs mindre). Helstedes Tegnebog, 1ste Hefte. Lunds Regnetabel. En Charakterbog.

Anden Klasse B: Matzens danske Læseb. 2 Deel. Svendsens Schema til den danske Sproglære. Krossings poetiske Læsebog, 1 Deel. Listovs tyske Elementarvog. Beissels tyske Grammatik. Listovs engelske Ledetraad. Angers Udtog af Bibelhistorien. Balslevs Forklaring til Luthers Katechismus. Hammerich: 100 Psalmer. Rimestads geographiske Lærebog for Borger- og Almueskoler. Feddersens Naturens Bog I. Barfods mindre Lærebog i Danmarkshistorien. Et Atlas (helst Erslevs mindre). C. Bulls kortfattet Musiklære. Bergreens tostemmige Sange, 3 Hefte. Fr. Jørgensens Forskrifter (til Hjemmeskrivning). Jensens Regnebog, 1 Afd. Lunds Regnetabel. Helstedes Tegnebog, 2 Hefte. En Charakterbog.

Anden Klasse A: Matzens danske Læsebog, 3 Deel. Krossings poetiske Læsebog, 2 Deel. Svendsens Schema til den danske Sproglære. Rungs tyske Læsebog for de lavere Klasser. Beissels tyske Grammatik. Listovs engelske Ledetraad, 1 Afd. Rosings engelske Grammatik. C. Ploetzes Syllabaire français ved C. Hyllested, 2 Oplag. Angers Udtog af Bibelhistorien. Balslevs Forklaring til Luthers Katechismus. Hammerich: 100 Psalmer. Barfods mindre Lærebog i Danmarkshistorie. Rimestads mindre Geographie. Et Atlas. Feddersens Naturens Bog I. C. Bulls kortf. Musiklære. Bergreens tostemmige Sange, 3 Hefte. Fr. Jørgensens Forskrifter (til Hjemmeskrivning). Jensens Regnebog, 1ste og 2den Afdeling. Lunds Regnetabel. Fortsættelse af Helstedes Tegnehefter. En Charakterbog.

Tredie Klasse B: Matzens danske Læsebog, 3 Deel. Krossings poetiske Læseb., 2 Deel. S. Høyers kortf. dansk Formlære og Sætningsl. Rungs tyske Læsebog for de lavere Klasser. Beissels tyske Formlære. Materialier af Jürs og Rung. Listovs Ledetraad, 2 Afd. Rosings engelske Grammatik. Rosings engelske Ordbog. Ploetzes Syllabaire français. Ingerslevs Grammatik. Angers Udtog af den bibelske Historie. Balslevs Forklaring til Luthers Katechismus. Hammerich: 100 Psalmer. Det nye Testament. Kofods Hist: vigtigste Begivenheder. Barfods mindre Lærebog i Danmarks Historie. Bergs Atlas over den gamle Verden. Rimestads mindre Geographie. Et Atlas. Feddersens større Zoologie. Petits Lærebog i Botanik. Steens elementære Arithmetik. Jensens Regnebog, 2 Afd. Berggreens tostemmige Sange, 3die Hefte. Fr. Jørgensens Forskrifter (til Hjemmeskrivning). Et Tegnebestik. En Tegnebog med stift Bind. En Charakterbog.

Tredje Klasse A: Matzens danske Læsebog, 3 Deel. Krosings poetiske Læsebog, 2 Deel. Hjorts tyske Læsebog, pros. D. Materialier af Jürs og Rung. Entydsk Ordbog. Rosings engelske Grammatik. Listovs engelske Læsestykker og Stiiløvelser, 1 Afd. Rosings engelske Ordbog. Pios Læsebog for Mellemlasserne. Ingerslevs franske Grammatik. Borring og Gregersens franske Ordbog. Angers Udtog af den bibelske Historie. Balslevs Forklaring til Luthers Katechismus. Hammerich: 100 Psalmer. Det nye Testament. Bohrs mindre Lærebog i Verdenshistorien. Bergs Atlas over den gamle Verden. Barfods mindre Lærebog i Danmarks Historie. Rimestads mindre Geographie. Et Atlas. Feddersens større Zoologie. Petits Lærebog i Botanik. Mundts Geometrie. Jensens Regnebog, 3 Afdeling. Berggreens tostemmige Sauge, 3 Hefte. Et Tegnebestik. En Tegnebog med stift Bind. En Charakterbog.

Fjerde Klasse: Hammerichs danske Læsest. Schillers die Jungfran von Orleans. Hjorts tyske Læseb., pros. Deel. Simonsens tyske Formlære og Syntax. Lorentzens tyske Stiiløvelser. En tydsk Ordbog. Listovs Udvalg af engelske Forfattere, 1ste og 2det Hefte. Rosings engelske Grammatik. Listovs Stiiløvelser, 2 Cursus. Rosings engelske Ordbog. Fistaines franske Læsebog. Ingerslevs franske Grammatik. Borring og Gregersens franske Ordbog. Det nye Testament. Kofods Hist. vigtigste Begivenheder. Bergs Atlas over den gamle Verden. Barfods mindre Danmarkshistorie. Rimestads mindre Geographie. Et Atlas. Feddersens større Zoologie. Petits Lærebog i Botanik. Mundts Geometrie. Steens Elementær Algebra. La Landes Logarithmetavle ved Køhler. Holten: Læren om Naturens almindelige Love. Johnstrup: De chemiske Grundstoffer. Berggreens tostemmige Sange, 3. Hefte. Et Tegnebestik. 2 Tegnebøger. En Charakterbog.

Den skriftlige Afgangsprøve.

Torsdag 22 Juni 8—12 Udarbeidelse i Modersmaalet (bunden Opgave). 4—8 Regning.
 Fredag 23 Juni 8—12 Geometrie. 4—8 Tydsk Stiil.
 Mandag 26 Juni 8—12 Udarbeidelse i Modersmaalet (fri Opgave). 4—8 Geometrisk Tegning.
 Tirsdag 27 Juni 8—12 Arithmetik. 4—8 Engelsk Stiil.

Den mundtlige Afgangsprøve.

Mandag 10 Juli Kl. 5 Mathematik, I; Kl. 9 Engelsk, I og II;
 Kl. 12 Naturlære, II.
 Tirsdag 11 Juli Kl. 5 Naturlære, I; Kl. 9 Tydsk, I og II;
 Kl. 12 Mathematik, II.
 Onsdag 12 Juli Kl. 9 Naturhistorie, I; Kl. 12 Fransk, I og II;
 Kl. 5 Naturhistorie, II.
 Torsdag 13 Juli Kl. 9 Geographie, Kl. 5 Historie, I og II.
 Afdeling I: J. H. Bagge, V. F. Budtz, J. L. Christensen, F.